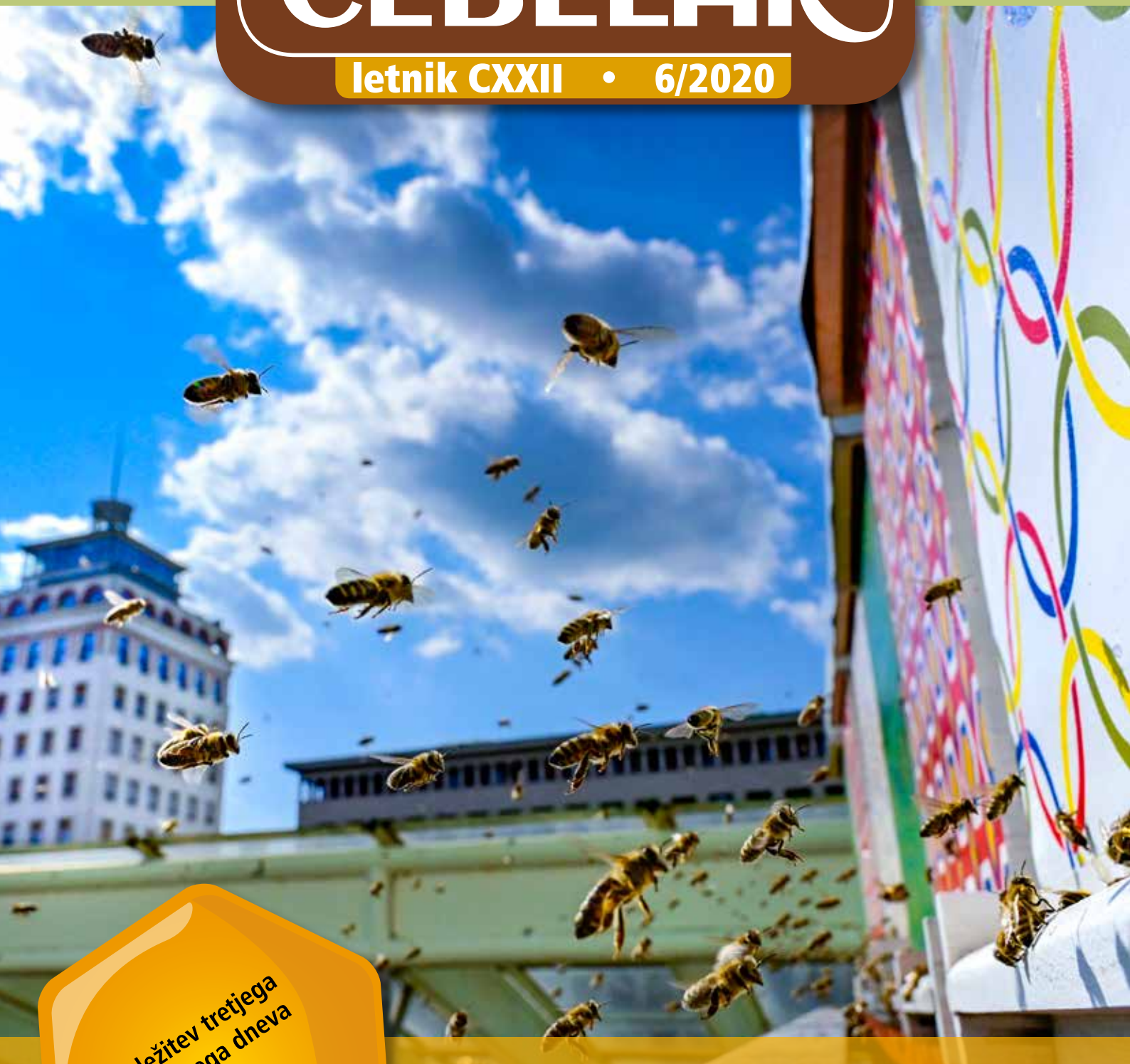

Slovenski ČEBELAR

letnik CXXII • 6/2020

Obeležitev tretjega
svetovnega dneva
čebel

- Kaj povzroči, da vsak kol medi
- Sodelujte pri iskanju azijskega in orientalskega sršena
- O nose mavosti čebel in dobri čebelarški praksi za njeno preprečevanje

Čebelam prijazni premazi za les

 belinka

www.belinka.com belinka

TRADICIONALNA IZDELAVA
VSEH VRST AŽ PANJEV
NAJBOLJŠI
SLOVENSKI
SMREKOV LES
ROGLJIČENI
(CINKANI) SPOJI

www.krze.si

PRI ENKRATNEM NAKUPU
DESETIH PANJEV
VAM PODARIMO
PRAŠILČEK

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
 041 420 200
01/755-13-17

Sušilniki SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in taljenje kristaliziranega medu, sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net
www.susilnicasadja.si

Sušilniki spadajo med subvencionirano
čebelarstvo opremo.

FTN d.o.o.

Nad izviri 34
2204 Miklavž na Dravskem polju

Delovni čas: od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro

Velik izbor pokrovčkov z medarskimi motivi

02/62-96-226

www.trgovinica.si

Spoštovane čebelarke in čebelarji!

20. maj je bil dan, ko smo tretjič praznovali svetovni dan čebel (SDČ). V času praznovanja smo doma in po svetu poslušali številne lepe besede o pomenu čebel in drugih opravevalcev. Kot pobudnika tega dne me veseli, da ta dan živi in da ni samo še en svetovni dan na koledarju, temveč da je postal svetovno gibanje!

Žal pa čebele ne bodo mogle preživeti zaradi lepih besed, temveč le zaradi konkretnih dejanj. Slednjih je premalo. **Vse prevečkrat so besede obljub sladke kot med, resničnost pa mnogo hujša od pikov čebel ...** Če pogledamo globalne probleme, vse prepočasi ustavljamo podnebne spremembe, prevelika je uporaba škodljivih pesticidov, premalo je podpore sajenju medovitih rastlin, premalo je sredstev za znanost na področju zdravstvenega varstva čebel, zato tudi ni razvoja prepotrebni novih zdravil za zdravljenje varoze, predvsem ekoloških, še več bo treba vlagati v usposabljanja čebelarjev, velik problem so ponaredki medu na svetovnem trgu, **in kar je najvažnejše, skrb za ohranjanje narave je naša skupna dolžnost zaradi nas in naših zanamcev, ne samo zaradi čebel.**

Kakšno pa je v Sloveniji stanje glede čebelarstva? Težko rečemo, da se pri nas nič ne premika, vendar je še vedno več besed kot konkretnih dejanj. **Slovenski čebelarji pričakujemo, da se končno izvede tisto, kar je že dolgo na dnevnem redu in za kar »so« načeloma vsi pristojni s področja čebelarstva in politike »za«.** Na primer sprejeti sklepi Odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v Državnem zboru z dne 5. 9. 2019. **Sprašujemo se, zakaj je od več sklepov izveden le prvi, kljub enotni podpori vseh političnih opcij in ob prisotnosti pristojnih ministrstev?!**

Želimo si, da država končno spozna, da je Hiša kranjske čebele več kot le projekt Ivančne Gorice in slovenskih čebelarjev ter da postane ta hiša nacionalni projekt. Najti bi se morali viri financiranja, da bi se lahko slavnostno odprtje zgodilo ob predsedovanju Slovenije Svetu EU v drugi polovici leta 2021. Prav tako si želimo, da Vlada RS podpre našo nedavno pobudo, da država vsakemu novorojencu ob rojstvu podari slovenski simbol – sadiko lipe. Skrajni čas je, da država uredi oz. izvede povračila dela trošarin od energentov za prevoze čebel, zniža DDV na zdravila za varozo, legalizira področje apiterapije, začne z izvajanjem programa odličnosti v čebelarstvu, pripravi razpis za novo koncesijsko obdobje JSSČ, uredi dopolnilne dejavnosti v čebelarstvu, nameni večje podpore ekološkemu čebelarstvu in shemam kakovosti medu, razmisli o predlogu ČZS o uvedbi sheme slovenskega medu v šolsko prehrano itd.

ČZS je bila pobudnica ustanovitve Slovenske čebelarske akademije, ki pa po našem mnenju do sedaj še ni upravičila pričakovanj. Veseli nas, da je pobuda ČZS o svetovni nagradi zlata čebela tik pred izvedbo in da bo prvič podeljena leta 2021.

Pristojni na MKGP-ju in v Bruslju, ki zastopajo naše interese, si zaslužijo posebno zahvalo, da so prislunhili pobudi ČZS o spremembi Direktive o medu, v delu, ki označuje poreklo medu in velja na območju Evropske unije. Zavzemamo se, da bi bil vsak kozarec medu označen z državo porekla, kjer je bil med pridelan, in ne tako, kot je dovoljeno sedaj: »mešanica medu iz EU in medu, ki ni iz EU«. **To bi bil velik korak za celotno Evropo v boju proti ponaredek medu na tržišču in predvsem velika »zaščita« potrošnika, saj ima ta pravico vedeti, kaj kupi in posledično uživa.**

Posebej bi poudaril skrb ministrice Aleksandre Pivec in državnega sekretarja Jožeta Podgorška za čebele in čebelarje v času epidemije covid-19. Po njuni zaslugi in po zaslugi Vlade RS smo čebelarji skoraj nemoteno opravljali vse dejavnosti.

Konec koncev pa je treba priznati, da **izrečene besede »SDČ združuje Slovence in povezuje svet« mag. Tanje Strniša,** sedanje veleposlanice na Češkem, zelo držijo. Njene besede se, kot kaže praksa, udejanjajo in zato ob tretjem praznovanju delim njene misli: »SDČ na žlahten in prepričljiv način simbolizira moč slovenske države, ki se v svetovnem merilu ne meri v njeni velikosti, ampak plemenitosti njenih prizadevanj in dejanj. Zato mora postati skupna odgovornost vseh Slovenk in Slovencev ter vseh generacij, da zavedanje o pomenu čebel prenašamo z enako močnim glasom doma in po svetu. S ponosom in z vso odgovornostjo moramo uresničevati poslanstvo tega dne: skrb za čebele in druge opravevalce, čisto okolje in prehransko varnost. Širiti moramo spoznanje, da lahko te cilje dosežemo le s skupnim delovanjem vseh držav in narodov.«

ČZS se ob tej priložnosti zahvaljuje vsem s katerimi skupaj ustvarjamo pozitivno zgodbo našega čebelarstva. Vsem in vsakemu posebej HVALA!

Ob SDČ čestitam vsem čebelarjem in čebelarkam za praznik in jim izrekam zahvalo, da skrbite za čebele. Obenem pa jim sporočam: bodite ponosni nase in na svoje delo. **Delo s čebelami ni samo delo, je namreč posebno poslanstvo!**

Boštjan Noč, predsednik ČZS

KAZALO

UVODNIK

Boštjan Noč161

ZDRAVJE ČEBEL

dr. Vlasta Jenčič in dr. Metka Pislak Ocepek: Nosemavost163

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Marija Sivec: Narejanje novih družin – ometenci166

Janez Gregori: Mano izločajo tudi boljše168

Simon Golob: Moderirana okrogla miza o različnih panjskih sistemih ter panjih iz umetnih materialov169

Peter Podgoršek, Eva Cukjati, Jernej Bubnič in Janez Prešern: Rezultati vzrejne dejavnosti v letu 2019171

dr. Maarten de Groot, Simon Zidar, dr. Danilo Bevk, dr. Metka Pislak Ocepek in Mojca Pibernik: Sodelujte pri iskanju azijskega in orientalskega sršena172

Marko Borko in Franc Šivic: Novice iz sveta175

DELO ČEBELARJA

Ivan Esenko: Čebelarjeva opravila v juniju176

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

 doc. dr. Danilo Bevk: Rjavi čmrlj (*Bombus pascuorum*)178

IZ ČEBELARSKIH DRUŠTEV178

OBVESTILA ČZS179

OGLASI188

V SPOMIN192

INDEX

EDITORIAL

Boštjan Noč161

BEES' HEALTH

Vlasta Jenčič, DSc in Metka Pislak Ocepek, DSc: Nosema disease163

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Marija Sivec: Forming nucleus colony – shaken swarm166

Janez Gregori: Honeydew is also excreted by jumping plant lice168

Simon Golob: Moderated round table on various hive systems and hives made of artificial materials169

Peter Podgoršek, Eva Cukjati, Jernej Bubnič and Janez Prešern: Results of breeding activity in 2019171

Maarten de Groot, DSc, Simon Zidar, Danilo Bevk, DSc, Metka Pislak Ocepek, DSc and Mojca Pibernik: Participate in the search of asian and oriental hornets172

Marko Borko and Franc Šivic: World news175

BEEKEEPER'S WORK

Ivan Esenko: Beekeeper's tasks in June176

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

 Danilo Bevk, DSc: The common carder bee (*Bombus pascuorum*)144

FROM BEEKEEPERS' ASSOCIATIONS178

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA179

ADS188

IN MEMORIAM192

KONTAKTNI PODATKI ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nobc@czs.si

Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si

Priznana rejska organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si

Opazovalno-napovedovalna služba: Aleš Božovičar, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, ales.bozovicar@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://cebelar.czs.si/User/Login?returnUrl=/

Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja:

Vlado Auštutin: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.austutin@czs.si

Simon Golob: 01/729 61 12, 030/604 015, simon.golob@czs.si

Svetovalci specialisti za ekonomiko

Tanja Magdič: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si

Nataša Klemenčič Strukelj: 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si

Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane

Andreja Kandolf Borovšak: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si

Nataša Lilek: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si

Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si

Uredništvo: Marko Borko, urednik: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskecebelar.php

Glasilo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstvo zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredniški odbor:

Marko Borko, Brane Borštnik, Mira Jenko Rogelj, Janez Gregori, Andreja Kandolf Borovšak, Franc Šmerc, Anton Žakelj

Urednik:

Marko Borko

Uredništvo:

01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskecebelar.php

Lektorica:

Mojca Pipan

Oddaja prispevkov:

Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorji naj v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi in osmrtnice:

Cela stran: 1044 € (zunanja stran ovitka), 816 € (notranjost živi rob), 594 € (notranjost), pol strani: 522 € (zunanja stran ovitka), 414 € (notranjost živi rob), 300 € (notranjost), tretjina strani: 198 €, četrtina strani: 144 €, petina strani: 102 €, desetina strani: 42 €. Oblikovanje reklamnega oglasa: cela stran in polovica strani 60 €, tretjina, četrtina, petina, desetina 48 €. Popravki reklamnega oglasa: 1–10 popravkov 2,4 €, 11 ali več popravkov 6 €. Popust pri ceni za 4- do 6-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 7- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani ČZS lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,3 €. Splošni oglasi po 0,3 € za besedo, enako velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Vse cene so brez DDV. Politika oglaševanja ter cenik oglasov in osmrtnic v glasilu Slovenski čebelar z dne: 11. novembra 2019 je objavljena na spletni strani ČZS.

Priloga za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica. Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Naklada: 7900. Tiskano: 25. 5. 2020.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: Bližje sonca in modrega neba čebele lete – urbano čebelarjenje. Zlato priznanje na mednarodnem natečaju čebelarstva fotografije Čebelarstva zveza Slovenije 2020. Foto: Primož Predalič, Slovenija.

Mednarodna barvna koda za označevanje čebeljih matič

Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Barbara Dimc, tajnik: 01/729 61 02, 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Ines Zajc Žunič, poslovna sekretarka: 041/337 854, ines.zunic@czs.si, Zlatica Kovačević, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si

Čebelarstvo knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni četrtek v mesecu med 15. in 18. uro): 01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si

Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php

Uradne ure JSSČ:

- Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica (v Čebelarskem centru Slovenije): ponedeljek od 10.00 do 14.00, četrtek od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Mestni trg 4, 8330 Metlika: ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Rožna dolina 50/a, 4248 Lesce (v Čebelarskem razvojno-izobraževalnem centru): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Dobrna 1a, 3204 Dobrna (v Kulturnem domu Dobrna): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota (na sedežu Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota): ponedeljek od 10.00 do 14.00.
- Streliška ulica 150, 2000 Maribor (v Čebelarskem centru Maribor): petek od 8.00 do 10.00.

Nosemavost

dr. Vlasta Jenčič in dr. Metka Pislak Ocepek

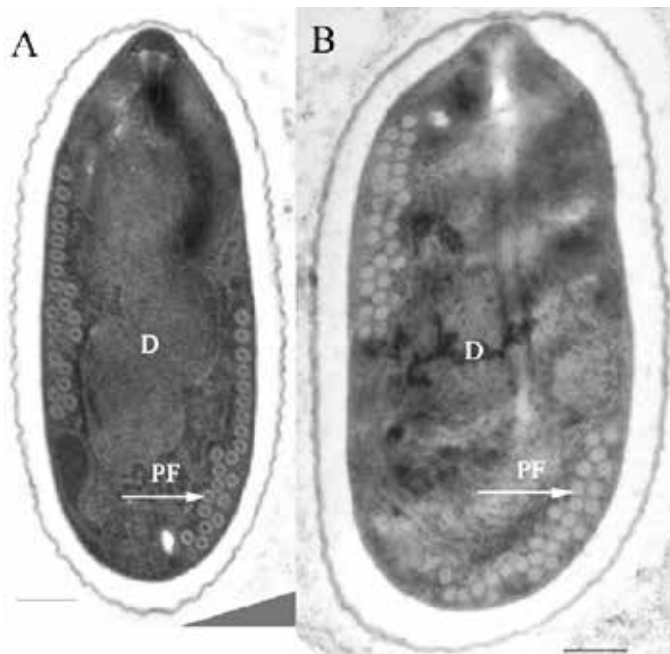
Veterinarska fakulteta, Univerza v Ljubljani

vlasta.jenic@vf.uni-lj.si, metka.pislakocepek@vf.uni-lj.si

Nosemavost je zajedavska bolezen srednjega črevesa odraslih čebel, ki jo povzročata *Nosema apis* in *Nosema ceranae*. Gre za obligatna (ne preživita izven gostitelja) eukariontska (enocelična) mikrosporidija iz rodu *Nosema* sp., ki ju uvrščamo med zajedavske glive. *Nosema* sp. se pojavlja v vegetativni obliki, ki jo najdemo le v čebeljem telesu, izven njega pa sporulira, pri čemer se obda z ovojnico, ki jo varuje pred zunanjimi vplivi, da v nekaterih pogojih lahko preživi tudi desetletja.

Spore *N. ceranae* bolje in dlje preživijo pri visokih temperaturah in izsuševanju, spore *N. apis* pa bolje prenašajo nizke temperature. Po nekaterih podatkih *N. ceranae* zato prevladuje v toplejših, *N. apis* pa v hladnejših podnebnih razmerah, po drugih virih pa naj bi v večini primerov *N. ceranae* izpodrinila *N. apis*. Poleg različnih sposobnosti prilagoditev na temperaturne razmere se obe nosemi razlikujeta še po obliki in velikosti spor (Slika 1), dolžini genomov ter njihovih učinkih na gostitelja. Zaradi tega nosemavost delimo na nosemavost tipa A (*N. apis*) in nosemavost tipa C (*N. ceranae*).

Nosemavost tipa A je pri nas poznana že več kot sto let in je posebej značilna po akutni obliki, pri kateri je največkrat spomlad pred čebeljakom veliko bolnih in mrtvih čebel z napetimi ter povečanimi zadki. V panju je malo zalege in čebelja družina peša, notranjost panja ter pročelje in okolica čebelnjaka pa so popacani z rjavimi smrdječimi čebeljimi iztrebki. Kronična oblika nosemavosti, ki smo jo imenovali tudi »plazeča se« ali pritajena nosemavost, pa je ena najbolj razširjenih okužb čebeljih družin po vsem svetu. Kronična nosemavost tipa A nima posebej značilnih znakov, vendar počasi izčrpava čebeljo družino, kar se pozna v njenem donosu, z okuženimi čebelami pa se okužba širi. Čeprav je nosemavost v čebelarstvu vedno povzročala gospodarsko škodo, ji čebelarji zaradi prikritega poteka boleznici običajno niso posvečali ustrezne pozornosti. Odnos znanstvene in strokovne čebelarje javnosti se je povsem spremenil v začetku tega tisočletja, ko je bila pozimi 2004/2005 nosemavost domnevni vzrok za 88-% odmrtje čebeljih družin v Španiji. Z molekularnimi metodami so ugotovili *Nosema ceranae*, sicer značilno za azijsko čebelo (*Apis cerana*) in je

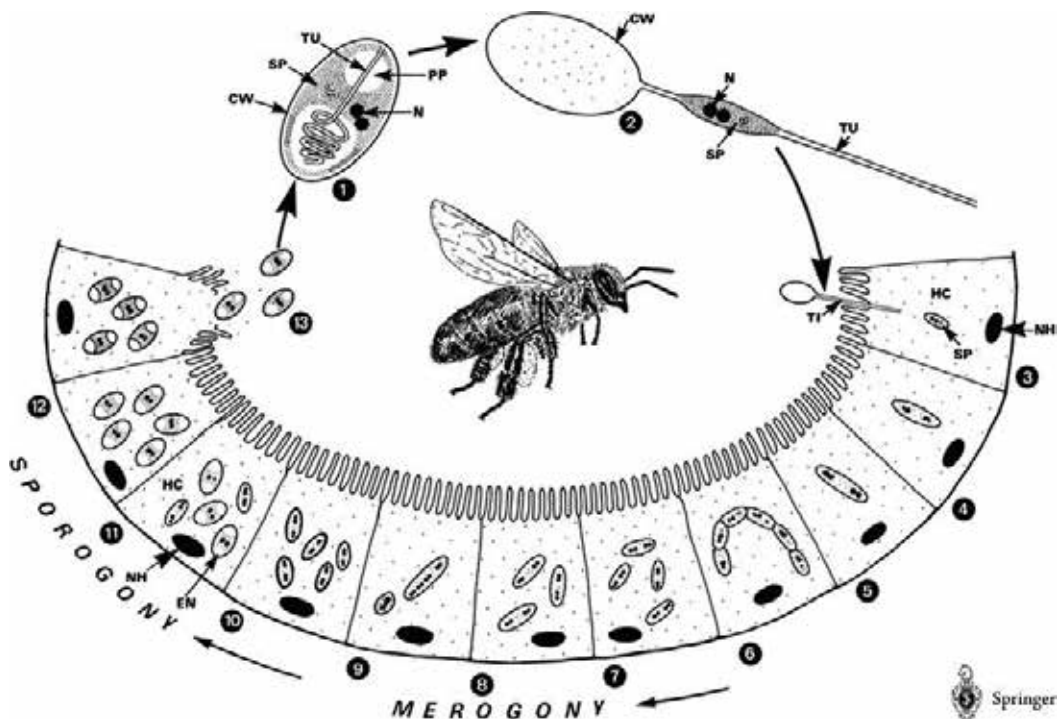
Slika 1: *Nosema ceranae* (A) in *Nosema apis* (B) se nekoliko razlikujeta po obliki in velikosti spor, predvsem pa po prilagojenosti na temperaturne razmere in učinkih na gostitelja. Vir: www.researchgate.net/publication/269886744_Natural_infections_of_Nosema_ceranae_in_European_honey_bees.

zato sprva v Evropi veljala za novega (eksotičnega) povzročitelja. Kasneje, ko so v laboratorijih po Evropi in Ameriki prav tako z molekularnimi metodami preiskovali po naključju shranjene mrtvice, so ugotovili, da je *N. ceranae* poleg *N. apis* prisotna že desetletja in se je po vsej verjetnosti širila skupaj z varojami. Razlikovanje med obema vrstama pa so omogočile šele sodobne molekularne diagnostične metode.

Po sedanjih izkušnjah lahko le sklepamo, da je nosema tipa C še bolj nepredvidljiva kot »stara«, njene posledice pa so povezane z dejavniki sodobnega sveta, neprimerno tehnologijo čebelarjenja in podnebjem. Ena najočitnejših razlik med njima je za nosemavost tipa A značilna griža, ki je pri tipu C ni, čeprav obe vrsti zajedata v srednjem črevesu čebel in v črevesni sluznici povzročata enake poškodbe. Dosedanje preiskave so tudi pokazale, da pri okužbi z *N. ceranae* čebele hitreje umirajo kot pri okužbi z *N. apis*. Ugotovitev nove vrste noseme je torej še dodatno zapletla poznavanje nosemavosti, poleg tega pa so pred nedavnim v Ugandi pri čebelah ugotovili še tretjo vrsto noseme, *Nosema neumanni*, o kateri ne vemo še skoraj nič.

Čebele se okužijo z zaužitjem spor, ki so na satju, v vodi in hrani ter na vsem, kjer so čebelji iztrebki. Spore so tudi na čebeljih dlavicah in čez te pridejo v pelod. Okužba se po čebelji družini širi s čiščenjem in s socialno izmenjavo hrane, čeprav je ta pri okuženih čebelah manj izražena. Med čebeljimi družinami se bolezen širi z zaletanjem. Mlade čebele se lahko okužijo že z grizenjem pokrovcev pri po-

Foto: Ingemar Fries

Slika 2: Življenjski cikel *Nosema apis*. Po zaužitju spore vbrizgajo svojo vsebino v epitelno celico črevesja čebele, se množijo in sproščajo nazaj v lumen črevesa. © Springer Life Sciences

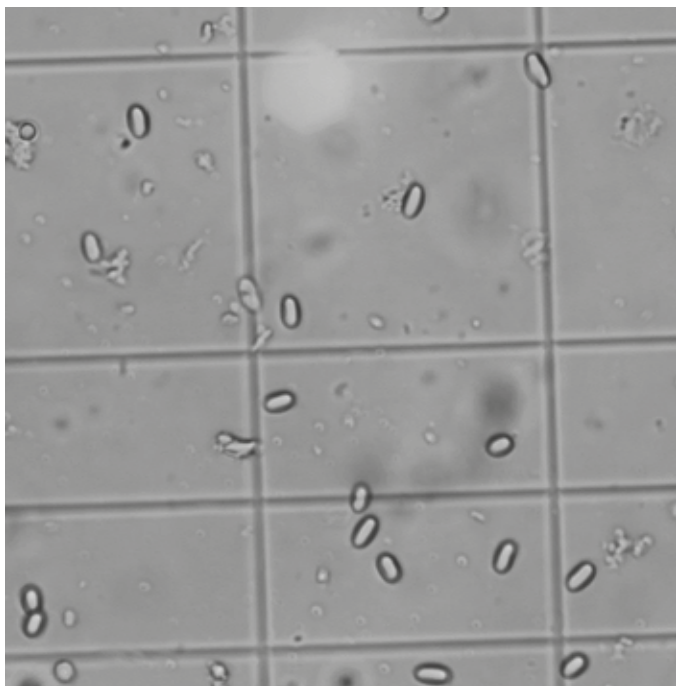
leganju. Okuženi so lahko tudi troti in matica. V čebeljih prebavilih se spore aktivirajo, vstopijo v epitelne celice črevesne sluznice in se začno intenzivno razmnoževati. Ko razmere zanje postanejo neugodne, ponovno sporulirajo, spore pa se bodisi sproščajo v črevo, od koder se iz iztrebki izločijo, bodisi se ponovno naselijo v epitelne celice (auto infekcija) in povzročijo obsežne poškodbe ter celo popolno uničenje prebavne sluznice in sta zato prebava ter resorpcija prebavljivih snovi prizadeti. Pri okužbi z *N. ceranae* je pomanjkljiva presnova ogljikovih hidratov in maščob tudi zato, ker naj bi *N. ceranae* hranila porabila za svoj razvoj. Ker hranljivih snovi primanjkuje tudi v hemolimfi, pride do energetskega stresa in so čebele bolj lačne ter več jedo. Nezadostna prehrana se odraža tudi v slabše razvitih hipofaringialnih žlezah in zato pomanjkljivi oskrbi zalege. Za razliko od *N. apis* ima *N. ceranae* veliko večji vpliv na slabšo odpornost (imunost) čebel, saj v čebeljem črevesu preprečuje apoptozo (celična smrt), ki je del naravne obrambe organizma. Pri čebelah, okuženih z *N. ceranae*, se spremenita tudi kakovost in količina nekaterih hormonov ter feromonov. Zmanjša se količina hormona vitelogenina, ki med drugim omogoča tvorbo matičnega mlečka, spodbuja odpornost in dolgoživost čebel ter skupaj z juvenilnim hormonom skrbi za usklajevanje naravnih vedenjskih vzorcev čebel, tudi izletanja na pašo. Pri okužbi z *N. ceranae* je vsebnost juvenilnega hormona zvišana, kar je vzrok, da gredo okužene čebele prej na pašo in prej umirajo. S povečanim zaleganjem matice poskuša družina nadomeščati izgubo čebel, dokler številčno ne opeša in propade.

Okužene čebelje družine imajo v primerjavi z neokuženimi bistveno manj donosa. Nosemavost tipa C ima lahko

podobno kot tip A dolgo obdobje neznačilnih kliničnih znakov bolezni, kot so na primer podaljšano obdobje zaleganja pozimi, poleti pa je v primerjavi s številom hišnih čebel veliko zalege in zmanjšan donos. Na koncu družina vidno opeša in v letu do dveh propade. Če se to zgodi pozimi, v panju ostane polovica mrtvic, v katerih ugotovimo veliko število spor, če najdemo matico, pa je okužena tudi ta. Ker je za propad čebeljih družin lahko vzrok tudi več drugih bolezni in dejavnikov, nosemavost zlahka spregledamo. Čebeljo družino in čebele posameznice moramo zato celo leto občasno pregledovati na spo-

re *Nosema sp.*, in ne le spomladi, kot je bilo to v navadi pri nosemavosti tipa A, saj zaradi prilagodljivosti na višje temperature *N. ceranae* ni sezonsko pogojena. Za laboratorijsko preiskavo je najbolje, da sredi dneva pred žrelom nalovimo čebele, ki se vrnejo s paše, ali pa stare čebele poiščemo na satju. Dobro je pregledati čim več čebel in po možnosti vsako posebej, da ugotovimo ne le števila spor, temveč tudi ocenimo odstotek okuženih čebel v čebelji družini. Preiskava skupnega vzorca čebel naj bo le v pomoč. Jakost okužbe čebelje družine z *N. ceranae* pa ni nujno vedno odraz realnega zdravstvenega stanja, zato je poleg števila spor pri pašnih čebelah treba oceniti tudi razmerje med hišnimi in pašnimi čebelami ter preveriti prisotnost morebitnih drugih bolezni. Okužba namreč lahko postane kompleksna, po nekaterih podatkih je še posebej usodna sočasna okužba s protozomem (enoceličar) *Crithidia mellificae* in z nekaterimi virusi. Vpliv okužbe čebelje družine z *N. ceranae* se podobno kot pri varoji (*Varroa destructor*) kaže tudi v njeni večji občutljivosti na pesticide. Pomembno je tudi, da je v okuženi čebelji družini zatiranje varoj z nekaterimi akaricidi (amitraz, fluvalinat) lahko manj učinkovito. Na preživetje okuženih čebeljih družin vpliva tudi ustrezna prehrana, zlasti pomembni sta kakovost in pestrost peloda.

Okužba s sporami *Nosema sp.* se širi z okuženimi čebelami ter vsemi predmeti, na katerih so iztrebki teh čebel, čeprav ti pri nosemavosti tipa C običajno niso opazni kot pri tipu A. Na daljše razdalje, tudi med kontinenti, se okužba širi s prometom čebel in izdelkov, ne nazadnje pa ne smemo zanemariti dejstva, ki ga navaja literatura, da se je *N. ceranae* lahko raznesla tudi s ptiči selivci, ki se hranijo s čebelami (*Merops apiaster*).

Slika 3: Pogled na spore *Nosema* sp. v vidnem polju mikroskopa, nativni preparat, povečava 40 × 10. Na osnovi mikroskopske preiskave ne moremo zanesljivo ločiti med *N. apis* in *N. ceranae*.

Za zdravljenje nosemavosti ni na razpolago zdravil oziroma je njihova uporaba prepovedana, zato je njeno preprečevanje edini način. Za uspešno preprečevanje pa je treba dosledno upoštevati načela dobre čebelarke prakse, ki veljajo tudi za preprečevanje drugih bolezni.

Načela dobre čebelarke prakse s poudarkom na preprečevanju nosemavosti:

- redna menjava starega satja in razkuževanje satnikov z vročim lugom;
- čiščenje in razkuževanje čebelarke opreme in pribora z detergenti in razkužili, ki se lahko uporabljajo v prehranski industriji;
- čiščenje in razkuževanje notranjosti panjev z obžiganjem ali vročim lugom in pročelja čebelnjaka z detergenti in razkužili, ki se lahko uporabljajo v prehranski industriji (čebele ne smejo priti v stik s sredstvi za čiščenje in razkuževanje);
- pozornost pri prestavljanju satja in čebel;
- redna menjava starih matic z mladimi, ki intenzivno zalegajo;
- skrb za kakovostne in zadostne čebelje paše;
- preskrba z zadostno količino pestrega peloda;
- nudenje ustreznega, po možnosti tekočega vira neoporečne vode;
- ob pomanjkanju čebelje paše hranjenje s kakovostnim sladkorjem;
- ustrežna in zadostna zaloga hrane za prezimovanje;
- izogibanje nepotrebnim posegom v čebeljo družino (nepotreben stres);
- ustrežni podnebni pogoji v panju (ustrezna velikost panja in zračenje);

- redno in ustrezno zatiranje varoj;
- izogibanje s pesticidi obremenjenim kmetijskim površinam;
- redno spremljanje razmerja med hišnimi in pašnimi čebelami ter donosa;
- redno pregledovanje pašnih čebel na prisotnost spor *Nosema* sp.

Nedavno so v Ugandi ugotovili še tretjo vrsto noseme, Nosema neumanni.

Spore *N. apis* in *N. ceranae* so si precej podobne, zato s pregledom vsebine čebeljega črevesa samo pod mikroskopom ni mogoče določiti, za katero gre. Nosemi med seboj ločimo le z molekularnimi diagnostičnimi metodami na osnovi značilnega genskega zapisa dela DNK ene ali druge. Po dosedanjih, nekajletnih rezultatih molekularnih diagnostičnih preiskav vemo, da imamo tudi na našem področju v glavnem le *N. ceranae*, zato je za vsakdanjo prakso povsem dovolj mikroskopski pregled, ki nam da vpogled v jakost okužbe oziroma število posameznih okuženih čebel v čebelji družini. Čebelarji lahko s preprostim mikroskopom že sami občasno pregledajo svoje čebele na prisotnost spor *Nosema* sp. ali pa vzorec prinesejo na preiskavo veterinarju VF NVI. Ob povečanem številu močno okuženih čebel ob sočasnem neprimernem razvoju in donosu naj se čebelarji posvetujejo z veterinarjem VF NVI.

Viri:

- Fries, I. (2009): *Nosema ceranae* in European honey bees (*Apis mellifera*). *Journal of Invertebrate Pathology* 2010. 103:73-9. DOI: 10.1016/j.jip.2009.06.017.
- Goblirsch, M. (2018): *Nosema ceranae* disease in honey bee (*Apis mellifera*). *Apidologie*. 49: 131-50. DOI:10.1007/s13592-017-0535-1.
- Higes, M., Raquel, M.-H., Aranzazu, M. (2010): *Nosema ceranae* in Europe: an emergent type C nosemosis. *Apidologie*. 41: 375-392. DOI: 10.1051/apido/2010019.
- Raquel, M.-H. in sod. (2018): *Nosema ceranae* in *Apis mellifera*: a 12 years postdetection perspective. *Environmental Microbiology*. 20(4): 1302-1329. DOI: 10.1111/1462-2920.14103.
- Paris, L., El Alaoui, H., Delbac, F., Diogon, M. (2018): Effects of the gut parasite *Nosema ceranae* on honey bee physiology and behaviour. *Current Opinion in Insect Science*; 26: 149-1954. DOI: 10.1016/j.cois.2018.02.017.
- Traver, E. B., Williams, R. M., Fell, D. R. (2011): Comparison of within hive sampling and seasonal activity of *Nosema ceranae* in honey bee colonies. *Journal of Invertebrate Pathology*. 109(2):187-193. DOI: 10.1016/j.jip.2011.11.001.
- Fries, I., Raquel, M.-H., Aranzazu, M., García-Palencia, P., Higes, M. (2006): Natural infections of *Nosema ceranae* in European honey bees. *Journal of Apicultural Research*. 47. 230-233. 10.3896/IBRA.1.45.4.13.

Narejanje novih družin – ometenci

Marija Sivec

cebelarstvo.lucka@gmail.com

Ometenci so v svojem bistvu umetni roji. Delamo jih lahko kadar koli med letom, ko imamo na razpolago oprasene matice in dovolj čebel. Ometence lahko začnemo delati že v drugi polovici aprila, še posebej če je pomlad zgodnja in razvoj čebel hiter. Takrat začnejo čebele zgodaj graditi matičnike, družina bo rojila in morda pobegnila, če pa ometemo čebele in poberemo matico, pa vse te čebele ostanejo doma. Največ ometencev pa čebelarji naredijo (naredimo) po končani paši.

Če se odločimo za umetne roje, ne potrebujemo veliko pribora, in tudi dragega ne. Plastično vedro (po domače mu rečemo »hobok«), ki mu z olfa nožem izrežemo luknjo v dno in v pokrov in nato čez namestimo mrežo, ki jo prilepimo s silikonom (najboljša mreža je komarnik, ki ga na metre in za malo denarja lahko kupimo v vsaki kmetijski trgovini). Potrebujemo tudi nekaj matičnic, v katere bomo dali matico. Seveda mora biti matičnica cela. Če je bila že uporabljena in smo ji odtrgali zaporice na sladkornem testu, moramo luknjo pokriti, lahko s kakršnim koli lepilnim trakom (osebno raje vidim, da si kupite nove matičnice, ker pa jih prodajajo samo v čebelarških trgovinah, je to malo težje).

Torej, namesto roja, umeten roj. Spomnite se na to naslednje leto, preden boste plezali po drevesih in lovili pobege

roje. Pravijo, da je bolje preprečiti kot zdraviti. In kako to narediti, da bo prav?

Narejanje ometencev v času rojenja

Čebelarji čebelarimo zato, da bi imeli med. Izrojenec ne bo prinesel omembe vredne količine, če mu pobegnejo vse pašne čebele. V družini s še odprtimi matičniki poiščemo matico, jo damo v matičnico in to vstavimo nazaj med satje. Čez pet do šest dni vzamemo to matičnico z matico iz panja, v vedro ometemo čebele in dodamo matico, kar v matičnici. Konec aprila in v začetku maja ne potrebujemo prav veliko čebel. Dovolj je že približno en kilogram.

Čebele, ki so ostale, po šestih dneh nimajo iz česa več vleči matičnikov, zato ni več bojazni, da bi vlekle zasilne matičnike. Dovolj je le, da družino temeljito pregledamo in ji pustimo res samo en matičnik. Matica se bo izvalila, se oprasila in družina bo nadaljevala svoj razvoj. Če bo v vmesnem času medilo, bo taka družina, ki ima veliko pašnih čebel, prinesla tudi veliko medu, in kar je še pomembnejše: ne bo rojila.

Če pa smo vzeli matico in čebele iz panja, ko matica še zalega in imajo v čebeljih celicah jajčeka, pa moramo čez nekaj dni družino ponovno pregledati, ker bodo čebele, ki čutijo izgubo matice, vlekly zasilne matičnike. Če jih ne podremo skupaj z rojilnimi (enega pustimo), nam bodo čebele, ki so v rojilnem razpoloženju, že odkar je stara matica zalegla prvi matičnik, pobegnile s prvo na novo izvaljeno, še nesprašeno mlado matico.

Foto: Marija Sivec

Pripravimo plastično vedro z mrežo na dnu in na pokrovu ter transportno matičnico.

Vstavimo matico v matičnico.

Ometemo čebele.

Pripravimo panj, satje (ali satnice, hrana, položaj matičnice na satju).

Čebele vsujemo v panj.

Ometenec v panju.

Foto: Marija Sivec

Narejanje ometencev po končani paši

Največ ometencev pa čebelarji naredijo (naredimo) po končani paši. Ko točimo, imamo v panjih maso čebel. Poletnih čebel, ki morajo jesti, dokler ne odmrejo, to pa se bo tako ali tako zgodilo že pred zimo. Pa če že so, zakaj bi bile same sebi namen, če pa jih lahko koristno uporabimo?

Včasih me je bilo strah, imela sem občutek, da moj mož iz panja pobere preveč čebel, sedaj pa se že dolgo ne vznemirjam več, ker se nimam zaradi česa. OB ZADNJEM TOČENJU IZ VSEH DRUŽIN IZ MEDIŠČA POBEREMO VSE ČEBELE! Vi tega seveda ne boste naredili, temveč ometli samo kak sat ali dva ali morda tri. Močne družine imajo veliko čebel, šibke pa samo za vzorec, za en ometenec potrebujemo po končani paši do 2 kg čebel, če ga naselimo v manjši panj, in do največ 3 kg, če ga bomo naselili v 10-satni panj. Ni pomembno, iz koliko družin pobremo čebele, ko bodo skupaj v zaboju, se bodo socializirale in postale družina. Matica je ves čas, ko so čebele v zaboju, v kletki. Odpremo jo šele, ko so čebele že varno v panju. Tako ni nevarnosti, da bi se matica med selitvijo poškodovala. Redkokateri čebelar vzreja zase matice v plemenilčkih, zato smo ob koncu pašnega obdobja, okrog sredine julija, pri tem delu odvisni od kupljenih matic. Ne se bati nakupa, in če bo kdo rekel, da so matice drage, naj se zamisli, saj tako in v tem času pripravljenih družin preživi več kot 90 %, kar za druge, ki so imele ves čas matico, niti približno ne velja.

Splošni nasveti za izdelavo ometencev

Opisala sem, kako delati narejence spomladi, ko hočejo čebele rojiti (ta za letos ne pride več v poštev) ter kako jih delati po paši. Oba postopka imata nekaj skupnih točk, zato

naj vam naštejemo še nekaj nasvetov:

- Če nimate električnega ometalnika in čebele ometate v posodo z lijem, že na satu čebele popršite z vodo, da ne bodo odletale.
- Uporabljajte tehtnico, v začetku maja potrebujete približno 1 do 1,2 kg čebel in nato postopoma več, do približno 2,5 kg (ali maksimalno 3 kg).
- Preden čebele vsujete v panj, jih je spet treba zmočiti. Namesto navadne vode uporabite oksalno kislino in destilirano vodo, da hkrati uničite še varoje. V zalegi, ki je ostala v panju, je približno 90 % (julija in avgusta več) varoj, v ometencu pa le 10 % (ali malo več). Če te varoje uničimo, preden pride do zalege in se začne razmnoževati, smo zmagali!
- Čebele čez leto naseljujete na satnice. Tudi sredi julija umetni roji še gradijo satje, čeprav jih običajne družine ne. Če mislite, da pa se vam ne bo izšlo, te zadnje družine naselite na iztočeno mlado mediščno satje.
- Krmite čebele, takoj ko jih naselite, jim dodajte tekočino, vsaj nekaj litrov, v razmerju 3 : 2 (sladkor : voda), ko to popijejo, jih ponovno nakrmite. Za zalogo čez zimo potrebujejo vsaj 8–10 kg hrane.
- Poskrbite, da bodo imele cvetni prah. Če je zunanja temperatura višja od 30 °C, se cvetni prah v naravi presuši, čebele, ki jim primanjkuje beljakovin, pa redčijo lastno zalogo tako, da postanejo kanibalke, in družina se razvija počasi. Če je malo zimskih čebel, družina zaradi mraza lahko odmre.
- Priporočam, da ob koncu paše naredite vsaj za eno tretjino toliko rezervnih družin, kolikor imate gospodarskih družin.

Pa srečno!

Mano izločajo tudi bolšice

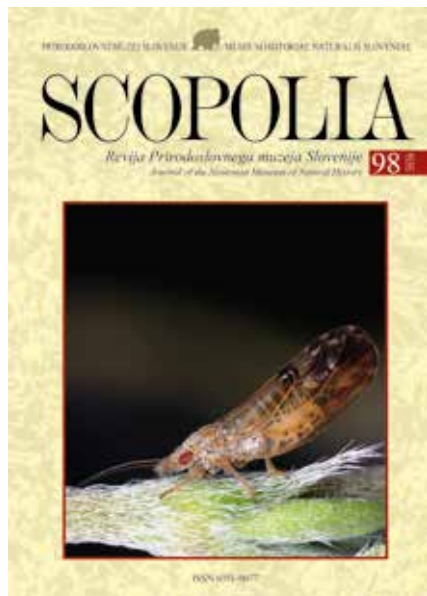
Janez Gregori

janez.gregori@gmail.com

Ste že slišali za bolšice? Verjamem, da ne. To so drobne žuželke, njihova telesna dolžina je med 1,7 in 4 mm, le redke so malo večje in dosegaajo dolžino do 5,2 mm. Sodijo v red kljunatih žuželk (*Hemiptera*), ki med drugimi združuje še škržate, kaparje in listne uši. Slednji dve skupini dobro poznamo tudi čebelarji, saj njuni predstavniki izločajo mano, ki je bogata čebelja gozdna paša. Mano pa izločajo tudi bolšice.

Sedaj imamo priložnost, da se z bolšicami podrobneje seznanimo. V reviji *Scopolia*, glasilu Prirodoslovnega muzeja Slovenije, je izšel prispevek dr. Gabrijela Seljaka z naslovom *Bolšice Slovenije (Insecta: Hemiptera: Psylloidea)*. To je pravzaprav prvi tovrstni seznam, katalog evropskih bolšic z določenega ozemlja, v tem primeru Slovenije. Besedilo je v angleščini, s slovenskimi izvlečki. Na 224 straneh avtor predstavlja 129 vrst naših bolšic, večino tudi z izjemno kakovostnimi fotografijami, tako odraslih živali, kot njihovih razvojnih stopenj. Pri vsaki vrsti bolšic je fotografija rastlinske vrste, ki je njen glavni ali celo edini gostitelj. Pri vseh vrstah je objavljen zemljevid njihove do sedaj ugotovljene razširjenosti v Sloveniji.

Bolšice so podobne drobnim škržatom, tipalnice imajo mnogo daljše, krila pa so nežnejša, z malo žilami. Letijo malo in bolj slabo, odlično pa skačejo, zato jih poznamo tudi pod imenom listne bolhe. Kljub neznatni velikosti, so mnoge vrste gospodarsko zelo pomembne, ker se lahko, podobno kot drugi predstavniki kljunatih žuželk, v kratkem času neverjetno razmnožijo. Tako kot njihovo sorodstvo, tudi bolšice na rastlinah sesajo njihove sokove, večina vrst na določni vrsti rastline ali sorodni skupini, in nekatere vrste izdatno izločajo me-

Na naslovnici revije *Scopolia* je predstavljena bolšica vrste *Livilla spectabilis*, samica, dolžina telesa je 4,3 do 5,1 mm.

Hruševa bolšica, *Cacopsylla pyrisuga*, nimfe pete razvojne stopnje; obiskala jih je že mravlja.

deno roso, mano. Zaradi svojega hitrega, rekli bi lahko kar eksplozivnega razmnoževanja, lahko naredijo veliko škodo na sadnem drevju, kot so marelice, slive, jabolane, zlasti pa na hruškah. Škoda nastane zaradi neposrednega zajedanja rastlin, drevesa slabijo, plodovi so slabše kakovosti in včasih zamazani z mano. Na plasteh mane, ki se cedi po vejah in deblih, se lahko začno razvijati škodljive plesni. Bolšice med rastlinami lahko prenašajo nevarne bolezni, kot so na primer fitoplazmoze.

Tri četrtine vrst bolšic v Sloveniji imajo en zarod letno, druge dva, izjemoma celo štiri. Preobrazba pri bolšicah je nepopolna, kot to bolje poznamo na primer pri koblicah. Iz jajčeca se razvije nimfa, ki je podobna odrasli živali, nima pa kril in spolnih organov. Ko raste, se večkrat levi, sledijo si razvojne stopnje in po zadnji levitvi se preobrazi v odraslo žival. Vmes pa se izdatno hrani s sokom svojega gostitelja in izloča mano.

Spoznali smo predstavnike še ene skupine žuželk, ki lahko kot njihovo gozdno sorodstvo, listne ušice in kaparji, izdatno izločajo mano. Kadar se vsa ta družčina izdatno namnoži, vreme pa je toplo in soparno, začne izločati mano. Čebelarji pa pravimo, žal ne prav pogosto, da med vsak kol!

Moderirana okrogla miza o različnih panjskih sistemih ter panjih iz umetnih materialov

Simon Golob

svetovalec JSSČ za tehnologijo

simon.golob@czs.si

ČZS, JSSČ je 5. marca 2020 organizirala moderirano okroglo mizo o različnih panjskih sistemih in panjih iz umetnih materialov. Na njej so sodelovali čebelarji Zvonko Sedmak, Slavko Lešek, Dušan Skok in Stanislav Knežič.

Okroglo mizo smo začeli z uvodnim pozdravom in kratko predstavitevijo gostov, ki so predstavili svoja čebelarstva, vrsto panjskega sistema in glavne pridelke. Nato so navedli še prednosti panjskega sistema, ki ga uporabljajo, opisali način dela med letom, opredelili pa so se tudi do uporabe panjev in opreme iz umetnih materialov ter njihovih izkušenj z njimi.

Dušan Skok čebelarji v 7-satnih 2/3 LR-panjih z 2/3 mero LR-satnika. Satniki so t. i. Manleyjevi satniki (LR-satnik, kjer so pokončne letvice celotno višino enako široke). Prideluje predvsem med in cvetni prah, čebelje družine pa na platformah tudi prevažna z avtomobilsko prikolico. Pri izbiri pravega panja za svoje čebelarstvo je sledil nekaterim načelom, kot so pridobivanje medu iz deviškega satja, manj dela s posegi v panjih (dela v veliki večini samo z nakladami), možnost pridobivanja cvetnega prahu in to, da lahko

panj povečuje ali zmanjšuje glede na moč in potrebe čebelje družine. V preteklosti je čebelaril z LR-panji standardne mere, kasneje pa je zaradi prevelike teže naklad te zmanjšal na 2/3 mero in jih zožil na sedem satov. Za prezimovanje čebeljih družin uporablja dve takšni nakladi. Spomladi dva tedna pred akacijev

pašo iz gnezda odstrani sate z zimsko zalogo in jih začasno doda v prvo mediščno naklado, na njihovo mesto pa vstavi zgrajene sate. Hkrati omeji plodišče na eno naklado. Ker so naklade razmeroma lahke, so naslednji pregledi hitri in preprosti, prav tako pa se pri privzdignjeni nakladi na spodnji strani satnikov hitro opazijo tudi morebitni matičniki. Med sezono vedno skrbi, da ima v mediščnih nakladah zadosti praznega satja in satnic, saj meni, da mora prazno satje čakati pašo in ne paša satja. Med pridobiva le iz deviških satov, ki jih po zadnjem točenju odstrani in jih namesti na lesene letve z nekaj razmika. Ker je tam prisotno le deviško satje in je med sati rahel preprih, ni nevarnosti, da bi ga uničila voščena vešča. V manjši meri v mediščih uporablja tudi plastične satnice, ki imajo po njegovem mnenju to prednost, da se pri točenju ne lomijo. Preizkusil je tudi panje iz »stirodurja«, ki pa se mu niso obnesli, saj so jih čebele zgrizle. Boljše izkušnje ima s panji iz ekspandiranega polistirena (»stiropora«) večje gostote (EPS 400), ki je obstojnejši.

Zvonko Sedmak je čebelar s Krasa, ki čebelarji z več kot 200 družinami v trietažnih 10-satnih AŽ-panjih, ki jih ima nameščene na prevoznih enotah. Prideluje predvsem med, ki ga pakira v manjšo embalažo, kar mu omogoča, da za kilogram medu dosega višjo ceno. Poleg medu pa pridobiva tudi propolis in izdeluje različne medene pijače. V preteklosti je preizkusil tudi LR-panje, ki so mu bili sicer všeč, a je njihovo uporabo zaradi težavnega prevoza opustil. Preizkusil je tudi klasične 10-satne AŽ-panje, ki pa so po njegovem mnenju za izkoriščanje intenzivnejših paš premajhni. Po njegovih izkušnjah je sredi paše satje v panju že polno in prostora za nov med ni več. Medu, ki je že v satju, pa ni možno iztočiti in tako narediti prostora za novega, ker med v satju še ni zrel. Čebelarji tako, da v zgornjo etažo trietažnih panjev konec avgusta vstavi narejenec z mlado matico, pod katerim matično rešetko zapre in odpre žrelo. V vseh trietažnih panjih tako prezimuje dve družini, gospodarsko v spodnji in narejenec v zgornji etaži. Zaradi zgodnejšega razvoja pa tudi vse čebelje družine, ki so na prevoznih enotah, prezimuje na parceli v Koprju. Ker je v zgornji etaži lanska matica in je ta mlajša ter posledično tudi plodnejša in kakovostnejša od matice, ki je v spodnji etaži, spomladi v vseh panjih odstrani stare matice iz spodnjih etaž ter družini iz obeh etaž združi. Ker so v panju čebele iz dveh družin, je njihovo število že v začetku spomladi veliko, kar jim omogoči, da lahko v največji meri izkoristijo pašo na akaciji (robiniji). Poudaril je, da morajo biti družine v trietažnih panjih močne in številčne, saj slaba družina v velikem panju ne da rezultatov. Eden izmed glavnih pogojev za to so tudi mlade in

Panj in naklade iz umetnih materialov

Plastična satnica v medišču

kakovostne matice, ki prihajajo iz odbranih čebeljih družin. Poleg klasičnih lesenih panjev g. Sedmak v svojem čebelarstvu uporablja tudi panje iz umetnih materialov. Izključno za rezervne družine uporablja panje iz stirodurja, ki jih premaže z emulzijo in tako prepreči, da bi ga čebele zgrizle.

Slavko Lešek čebelari z več kot 200 družinami v LR-panjih iz lesa in iz ekspandiranega polistirena (stiropora). Glavni prodajni proizvod njegovega čebelarstva so matice, čebelje družine ter ometenci, prideluje pa tudi med in cvetni prah. Za panje iz stiropora se je odločil zaradi njihove dobre izolacije in trdnosti. Za plodišče uporablja naklade standardne LR-mere, za medišče pa naklade 2/3 LR-mere. Družine prezimuje v dveh standardnih LR-nakladah, med sezono pa po potrebi nanje postavlja mediščne naklade. V sezoni opravi tri glavne posege in točenja. Pri prvem spomladanskem posegu v gnezdo vstavi 3–4 satnice, prav tako pri naslednjih dveh posegih doda po tri satnice v vsak panj. S tem čebelam omoči gradnjo ter matici zaleganje, hkrati pa poskrbi za menjavo satja. Letno tako zamenja približno 50 % satja v plodiščih, zato v panjih starega satja praktično nima. V mediščih uporablja izključno deviške sate 2/3 LR-mere. Ugotavlja, da v plodišču vencev medu nad zalego praktično ni in da je posledično količina medu v medišču večja. Matice zamenja okrog 20. aprila in na ta način zatre kakšno koli rojilno razpoloženje med pašno sezono. Kljub temu da nakladne panje običajno povezujemo z večjo vsebnostjo vode v medu, pa ugotavlja, da je vsebnost vode v njegovem medu vedno pod 16 %. Tudi on se drži pravila, da morajo satje in čebele čakati pašo in ne obratno, nove prazne naklade pa vedno postavlja na vrh panja. Po zadnjem točenju odstrani medišča in jih shrani v hladilnici. Na panje takrat namesti pitalnike, v katere v razmaku 10–12 dni 3–4-krat nalije sladkorno raztopino v raz-

merju 2 : 1. Poudaril je tudi, da v lanskem letu tistih družin, ki so imele polne sate kristaliziranega medu, ni krmil s sladkorjem. Letos pa ugotavlja, da so te družine številčneje od drugih ter imajo večji obseg zalege. Podobne izkušnje ima tudi s prezimovanjem čebel na bršljanovem medu. V svojem čebelarstvu poleg panjev iz umetnih materialov uporablja tudi plastične satnice. Kljub temu pa pričakuje, da bo v prihodnosti treba umetne materiale zamenjati z naravnimi, saj so lahko tovrstni materiali problematični z vidika varstva narave in morebiti tudi zaradi ostankov mikroplastike, ki pa do sedaj v medu še ni bila dokazana.

Stanislav Knežič čebelari z več kot 300 družinami na več lokacijah na Kočevskem in v neposredni okolici. V svojem čebelarstvu uporablja različne tipe panjev: DB-panje za prodajo družin v tujino, LR-panje 1/1 in 2/3 mere ter GJ-panje za pridobivanje cvetnega prahu ter standardne AŽ in AŽ-panje 11 + 3 za pridobivanje medu. Povedal je, da mu nakladni panji sicer ustrezajo, a ga pri njih moti predvsem teža naklad, zato se, tam, kjer je to seveda mogoče, bolj nagiba k uporabi 2/3 LR-naklad. Te panje, ki jih med sezono uporablja predvsem za pridobivanje cvetnega prahu, prezimuje v treh 2/3 nakladah. Tako so družine spomladi dovolj številčne, da lahko izkoristijo vire iz narave. Močne družine v spomladanskem času lahko kasneje predstavljajo tudi težavo, saj se pri njih rojilno razpoloženje pojavi prej. Ker je treba družine v DB-panjih, ki jih prodaja predvsem v tujino, pripraviti zgodaj, ima te panje na lokaciji, kjer je razvoj zgodnejši, tako da so družine razvite že zgodaj spomladi in da lahko mlade matice vzreja že v aprilu. Vzreji matic v aprilu sledi šele prvi pregled čebeljih družin v drugih panjih v maju. V preteklosti je uporabljal tudi trietažne AŽ-panje, a je njihovo uporabo opustil, saj mu niso dajali zadovoljivih rezultatov. V zadnjem času predvsem na prevoznih enotah uporablja AŽ-panje 11 + 3. Tehnologija dela s temi panji je v osnovi podobna kot pri standardnem AŽ-panju, a se lahko družina zaradi več prostora bolje razvije ter v panj shrani več medu. Poudaril je, da so po njegovih izkušnjah družine v teh panjih ves čas na meji rojilnega razpoloženja, sam pojav rojenja pa je potem zelo odvisen od pristnosti paše. V marcu v te panje vstavi prve satnice. Kasneje v sezoni satnice v panje vstavlja v času pregledov in naenkrat v večjem številu, saj mu to skrajša porabljen čas in olajša logistiko. Tudi on je omenil, da ima pred pašo v panjih polno satov ter da ima v panjih 11 + 3 na toplo stavbo vedno postavljeni dve satnici, da lahko čebele gradijo. Poleg lesenih panjev predvsem za rezervne družine uporablja tudi panje iz ekstrudiranega polistirena (stirodura) in drugih umetnih materialov.

Okroglo mizo smo zaključili z zaključno mislijo, da je v uporabi veliko panjev ter še več tehnologij čebelarjenja z njimi. Ugotovili pa smo tudi, da je vsak panj dober panj, če znamo z njim pravilno čebelariti. Tovrstno znanje pa lahko v največji meri dobimo z izkušnjami, žal pa je včasih nujni sestavni del pridobivanja izkušenj tudi učenje na lastnih napakah.

Rezultati vzrejne dejavnosti v letu 2019

Peter Podgoršek, Eva Cukjati, Jernej Bubnič in Janez Prešern

Kmetijski inštitut Slovenije

peter.podgorsek@kis.si, eva.cukjati@kis.si,

jernejbubnic@kis.si in janez.presern@kis.si

V letu 2019 je za odobritev vzreje zaprosilo 31 vzrejevalcev, nekaj dolgoletnih vzrejevalcev je vzrejo opustilo. Delovna skupina za potrjevanje vzrejališč je vzrejališča obiskala in ocenila mirnost čebel na sa-tju, strnjenost zalege in obarvanost obročkov zadka. Izmed 264 družin je zbrala vzorce čebel, na podlagi katerih je bil izmerjen kubitalni indeks in ugotovlje-na morebitna nose mavost. Potrjenih je bilo 85 mati-čarjev in devet trotarjev 30 vzrejevalcev, ki so prejeli *Zootehniško spričevalo za plemensko kranjsko čebelo* in s tem tudi dovoljenje za vzrejo in prodajo.

V *Izvirno rodovniško knjigo kranjske čebele* je bilo vpisanih 45.710 matic, od tega 84 rodovniških. Izvoženih je bilo 43 % vzrejenih matic, največ na Finsko, v Francijo in v Veliko Bri-tanijo. V tujino je bilo prodanih 2405 matic, skupaj kar v 38 različnih držav.

Preizkušanje potomcev

Progeni test za leto 2019 se je začel že v letu 2018, ko smo v juniju razdelili 670 matic 29 pogodbenim čebelarjem. Čebe-lje matice so bile potomke 63 matičarjev. Sprejetih je bilo 591 matic ali 88,2 %. Čebelarji so v letu 2019 družinam z ocenami od 1 do 4 (štiri je najboljša ocena) ocenili mirnost in rojivost. Donos medu so izmerili v kilogramih. Vsak čebelar anoni-mno testira matice treh do petih vzrejevalcev, v testiranju pa sodeluje tudi KIS s 30 družinami v Seničnem, kjer so bile v testu matice petih vzrejevalcev s po šestimi maticami.

Na podlagi zbranih rezultatov je bil za vsakega matičar-ja izračunan selekcijski indeks (Poklukar, 1999), ki na isto mero uvede vse tri ocenjevane lastnosti (mirnost, rojivost in donos medu). Izračunan je po formuli $0,42 \times \text{donos medu (v kg)} + 1,94 \times \text{točke ocene rojivosti} + 0,80 \times \text{točke ocene mirnosti}$. V **Preglednici 1** so navedene povprečne vrednosti selekcijskega indeksa matic za posamezne vzrejevalce, za ka-tere smo zbrali ocene vsaj petih popolno testiranih družin. Povprečni donos medu v letu 2019 je bil ponovno nizek, in sicer skromnih 15,8 kg na panj. Povprečna ocena rojivosti je bila 2,91 in mirnosti 2,86 točke (od štirih). V **Preglednici 2** so navedene rodovniške številke desetih najboljših matičarjev glede na povprečno oceno rojivosti.

Preglednica 1: Prvih deset vzrejevalcev po povprečnem selekcijskem indeksu (Si) progno testiranih matic v letu 2019

Št.	Vzrejevalec	Si	n
1	Jožef Potisek	15,3520	6
2	Nejc Juvan	15,0597	10
3	Irma Petelin	14,8541	11
4	Miha Novak	14,8355	10
5	Venčeslav Lešek	14,7307	12
6	Matevž Tomažič	14,6745	15
7	Matija Koštomaj	14,6740	23
8	Jože Herbjaj	14,6712	9
9	Jožef Tratnjek	14,6698	13
10	Čebelarstvo Pislak – Robert Bali	14,6693	23

Preglednica 2: Najmanj rojivi matičarji, testirani na potomstvu v letu 2019

Št.	Vzrejevalec	Matičar	Odstopanje od povprečja (točk)	n
1	Julij Pokorni	45982-2017	+0,814	7
2	Jože Vidovič	R521	+0,694	6
3	Miha Novak	R514	+0,594	7
4	Ladislav Vozelj	6580-2015	+0,524	7
5	Čebelarstvo Pislak – Robert Bali	R486	+0,484	8
6	Janko Bukovšek	R490	+0,404	9
7	Matija Koštomaj	44320-2016	+0,354	9
8	Matija Koštomaj	44319-2016	+0,324	9
9	Jože Vidovič	R520	+0,294	9
10	Milena Kavaš	46530-2016	+0,284	7

Preglednica 3: Najbolj mirni matičarji, testirani pri potomstvu v letu 2019

Št.	Vzrejevalec	Matičar	Odstopanje od povprečja (točk)	n
1	Mitja Nakrst	19650-2017	+0,96	8
2	Miha Novak	R514	+0,56	7
3	Darko Grm	R496	+0,54	7
4	Jože Andrejč	15812-2016	+0,22	6
5	Janez Dremelj	R493	+0,18	7
6	Janko Bukovšek	28585-2017	+0,17	9
7	Milena Kavaš	45868-2016	+0,16	6
8	Bojan Donko	48580-2016	+0,16	8
9	Janez Dremelj	2972-2016	+0,12	5
10	Ladislav Vozelj	6580-2015	+0,09	7

V **Preglednici 3** so navedene rodovniške številke matic, ki so v testu pri potomstvu dosegle najboljše povprečne ocene mirnosti. V **Preglednici 4** so prikazane rodovniške številke matic, ki so v testu pri potomstvu dosegle najboljši izmerjeni povprečni donos medu.

Za preverjanje pasemske čistosti so čebelarji za vsako družino ocenili obarvanost čebel delavk na lestvici od 1 do 4. Ocenjenih je bilo 431 čebeljih družin. Povprečna ocena obarvanosti je 3,51 točke od štirih možnih. Družin brez obarvanih čebel je bilo 59,0 %. 23,7 % je dobilo oceno 3, 4,6 % čebeljih družin pa je bilo ocenjenih z 2. Družin, ki so imele več kot 2 % čebel z obarvanimi zadki (ocena 1), je bilo osem ali 1,4 %. Zaradi prašenja matic v naravnem okolju je zato zelo pomembno, da čebelarji, ki čebelarijo v bližini vzrejališč, redno spremljajo svoje družine in menjajo matice z obarvanimi družinami.

Vir: Poklucar, J. (1999): Izboljšanje odbire čebel na proizvodne lastnosti z uporabo selekcijskega indeksa. *Zbornik Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, Kmetijstvo, Zootehnika*, letnik 74, št. 1, str. 47–55.

Preglednica 4: Razvrstitev matičarjev po povprečnem donosu medu; test pri potomstvu 2019

Št.	Vzrejevalec	Matičar	Odstopanje od povprečja (kg)	n
1	Henrik Zaletelj	52929-2016	+5,07	9
2	Venčeslav Lešek	R510	+3,36	7
3	Peter Kolar	R470	+3,34	15
4	Štefan Bukovšek	30845-2015	+3,30	7
5	Matija Koštomaj	44320-2016	+3,19	9
6	Matija Koštomaj	44319-2016	+3,10	9
7	Janko Bukovšek	R490	+2,99	9
8	Milena Kavaš	46530-2016	+2,88	7
9	Julij Pokorni	45981-2017	+2,79	7
10	Bojan Donko	34589-2015	+2,42	10

Sodelujte pri iskanju azijskega in orientalskega sršena

dr. Maarten de Groot,¹ Simon Zidar,¹ dr. Danilo Bevk,²
dr. Metka Pislak Ocepek³ in Mojca Pibernik²

¹ Gozdarski inštitut Slovenije

² Nacionalni inštitut za biologijo

³ Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani, Nacionalni veterinarski inštitut
maarten.degroot@gozdis.si

V zadnjih letih v naravi vse pogostejše opažamo tujerodne vrste. Nekatere izmed njih močno vplivajo na okolje, na zdravje ljudi ali povzročajo celo ekonomsko škodo. Ena izmed takšnih je tudi azijski sršen (*Vespa velutina*), ki je v Evropi invazivna tujerodna vrsta. Azijski sršen je agresiven plenilec medonosne čebele, zato ima potencialno velik vpliv na čebelarstvo. Zaradi plenjenja pa ni zanemarljiv niti njegov negativni vpliv na domorodno pestrost drugih oprasovalcev in žuželk. Lani pa je bil v Sloveniji prvič najden tudi orientalski sršen (*Vespa orientalis*).

Grožnja biološki raznolikosti

V Sloveniji že četrto leto poteka **projekt LIFE ARTEMIS**, katerega namen so ozaveščanje, usposabljanje in ustrezno odzivanje na invazivne tujerodne vrste v gozdu. V projektu je bil oblikovan **opozorilni seznam tujerodnih vrst**, ki za slovenske gozdove predstavljajo še posebej veliko nevarnost. Poleg azijskega sršena je bilo na seznam vključenih 81 vrst gliv (povzročiteljev boleznih rastlin), žuželk, sesalcev in rastlin, ki bi ob namnožitvi in nadaljnjem razširjanju po vnosu lahko prinesle nepovrnljive posledice gozdu in naravi (Kus Veenvliet in sod. 2019). Mnogih od teh vrst v Sloveniji še nismo zabeležili, poznamo pa škodo, ki jo že povzročajo zunaj njihove naravne razširjenosti v drugih državah s podobnimi podnebnimi razmerami.

Kako prepoznamo azijskega in orientalskega sršena

Azijski sršen (*Vespa velutina*) je edini sršen, ki ima popolnoma črno oprsje. Na črnem zadku ima eno samo široko oranžno progo na četrtem zadkovem obročku in tanko rumeno progo na prvem obročku. Črna glava ima oranžni prednji del. Končni deli nog so rumeni. Velik je 17 do 32 mm in nekoliko manjši od domorodnega evropskega sršena.

Celulozna gnezda azijskega sršena so pogosto zgrajena na vejah dreves z vhodno odprtino na strani.

Orientalni sršen (*Vespa orientalis*) je značilno rjave barve z rumeno progo čez tretji in četrti člen zadka. Tudi obrazni del glave je rumen. Noge so enotno rjave. Zaradi značilne obarvanosti je lahko prepoznaven in ga ni možno zamenjati s katero drugo vrsto sršenov. Večinoma gnezdi v tleh ali v različnih odprtinah, npr. v votlih drevesih.

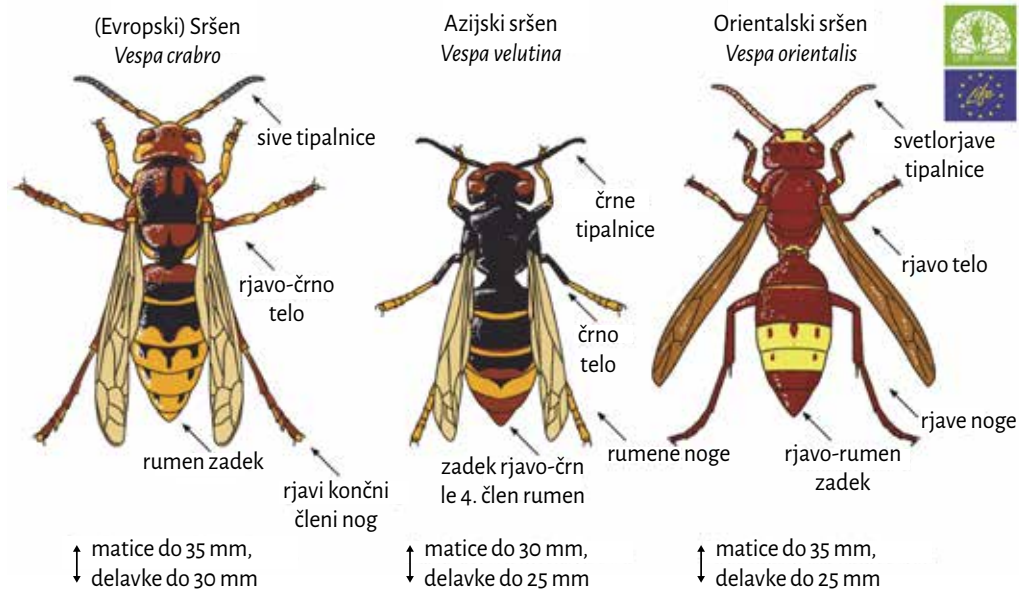
Evropski sršen (*Vespa crabro*) je največji izmed vseh treh vrst. Oprsje je pri njem rjavo-črno, zadek pa je rumen, s črnima prvima členoma zadka. Antene so s temnim končnim delom, noge pa rjavo obarvane. Vhodna odprtina gnezda iz celuloze je običajno na njegovem dnu.

Zgodnje opažanje – uspešno ukrepanje

Negativne vplive invazivnih tujerodnih vrst lahko zastavimo le z ustreznim upravljanjem – s preventivnimi ukrepi in hitrim odzivanjem ob opaženi prvi najdbi. V projektu LIFE ARTEMIS pripravljamo tudi predlog okvira **sistema zgodnjega obveščanja in hitrega odzivanja** (ZOHO), s katerim se bo država prek mreže različnih institucij in dogovorjenih korakov lahko v prihodnje ustrezno odzivala ob najdbah invazivnih tujerodnih vrst v gozdovih. Odločnemu ukrepanju smo zavezani tudi na osnovi **Uredbe EU o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst**, ki vključuje seznam vrst, ki so prepoznane kot tveganje za celotno območje Evropske unije.

Pri opazovanju lahko sodeluje vsak

V Sloveniji azijskega sršena **še nismo našli**. Vrsta je že prisotna drugod po Evropi, npr. v Franciji, Španiji, na Portugalskem, v Belgiji in tudi v naši neposredni bližini v Italiji. Za pravočasno odzivanje je zato zelo smiselno okrepiti napore za spremljanje pojava te vrste pri nas. Lani je bilo v Sloveniji prvič opaženo pojavljanje še ene vrste, orientalskega sršena (*Vespa orientalis*) (Pislak Ocepek in sod. 2019). Vrsta je v Evropi naravno prisotna v nekaterih jugovzhodnih delih celine. Ali je k nam zašla po naravni poti ali s pomočjo človeka, za zdaj ni jasno. Zaradi pojavljanja v okoliških državah in jesenskega opažanja pri Ankaranu obstaja velika možnost, da bomo orientalskega sršena lahko opazili tudi letos. Pričakujemo ga predvsem v primorskem delu države.

Znaki za prepoznavo azijskega, orientalskega in evropskega sršena. (Ilustracije: Paul Veenliet)

Pri zgodnjem obveščanju in opazovanju okolice za invazivnimi tujerodnimi vrstami je ključno tudi vključevanje splošne javnosti. Več opazovalcev lahko prej odkrije pojav tujerodnih vrst. Pozivamo in spodbujamo vse čebelarje, naj letos še dejavneje spremljajo dejavnosti sršenov ob čebeljih panjih in nam svoja opažanja orientalskega ali azijskega sršena nemudoma sporočijo. Najboljši način za preprečitev njihovega širjenja je hiter odziv, da poiščemo gnezda in jih ustrezno uničimo.

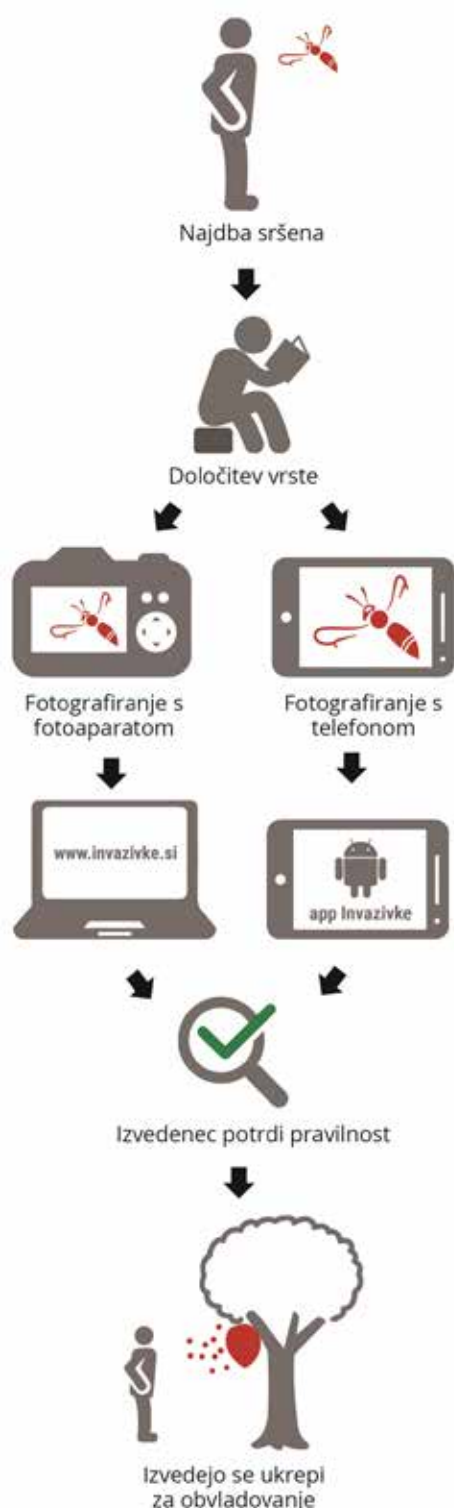
Azijski sršen prvo gnezdo največkrat zgradi v tleh, kasneje pa se preseli na drevo. Gnezda so velika (60–100 cm) in imajo vhodno odprtino na strani. Po tem se razlikujejo od domorodnega (evropskega) sršena, katerega gnezda imajo odprtino po navadi na dnu. Gnezda orientalskega sršena pa so večinoma v tleh ali v drugih pred zunanjimi vplivi zaščitene odprtine (npr. votla drevesa, parkirana vozila, letala). Več o biologiji obeh sršenov smo pisali v septembrski in decembrski številki lanskega letnika *Slovenskega čebelarja*.

Kam sporočiti opažanja

Sršena bomo najlažje opazili na vhodu panja. Oba sršena **še agresivneje od domorodne vrste** plenita čebele, njihovo zalego in med. Pozorni smo tudi na prisotnost sršenjih gnezd v okolici. Možno je, da bomo sršena ujeli tudi v različne nastavljene lovne pasti za žuželke. V primeru ulova ali opažanja nepoznanega nenavadnega sršena ga, prosimo, fotografirajte. Pomembno je, da se na fotografiji nazorno razloči predvsem obarvanost zadka živali.

1. Fotografijo opaženega osebkca nam lahko pošljete prek **portala Invazivke**.

Informacijski sistem Invazivke je orodje za hitro sporočanje opažanj invazivnih tujerodnih vrst. Do sistema preprosto dostopamo prek spletne strani www.invazivke.si ali prek mobilne aplikacije (brezplačen prenos iz trgovine Goo-

Shema sistema zgodnjega obveščanja in hitrega odzivanja za azijskega sršena

glePlay). Sledi registracija uporabnika, ki jo moramo potrditi v povratni e-pošti. Aplikacija ponuja opise in predstavitev invazivnih tujerodnih vrst in znake za njihovo prepoznavo. Ko opazimo tujerodno vrsto v naravi, jo fotografiramo prek mobilne aplikacije ali pa fotografijo naknadno naložimo na splet prek namizne verzije aplikacije. Najdbi določimo še lokacijo (koordinate) in datum opažanja ter podatek sporočimo v sistem. Prek mobilnega telefona se ti podatki za beležijo samodejno. Poslane podatke redno preverjajo stro-

kovnjaki, ki nas po e-pošti obvestijo o pravilnosti najdbe in sprožijo nadaljnje ukrepe za zatiranje tujerodne vrste, če je to potrebno. Sistem omogoča tudi ogled najdb na zemljevidu in brskanje po podatkih, saj so ti javni.

2. Opažanje obeh vrst sršenov lahko **sporočite tudi veterinarju VF NVI**.

O najdbi orientalskega ali azijskega sršena lahko obvestite tudi najbližjega veterinarja za zdravstveno varstvo čebel Nacionalnega veterinarskega inštituta na Veterinarski fakulteti UL (VF NVI). Podatke za stik lahko najdete na spletnih straneh VF in ČZS. Pogovorila se bosta o najdbi ter se po potrebi dogovorila za ogled najdenega osebk ali fotografije in lokacije. Veterinar bo prek Nacionalnega referenčnega laboratorija (NRL) za zdravstveno varstvo čebel poskrbel za vpis v informacijski sistem Invazivke in obveščanje evropskega referenčnega laboratorija za zdravje čebel (EURL).

Ohranimo domorodnega sršena

Tujerodne vrste se hitreje širijo v poškodovanih ekosistemih in zapolnjujejo vrzeli, ki nastanejo zaradi izginjanja domorodnih vrst. Pomemben del naše narave je evropski sršen. Čeprav med čebelarji ni čislan, pa ne smemo prezreti njegove vloge v naravi. Kot plenilec uravnava populacije žuželk, tudi tistih, ki so škodljive za kmetijstvo. Koristi so tako veliko večje, kot je škoda, ki jo naredi v čebelarstvu. Mnogi čebelarji v tujini se tega že zavedajo in ga ne preganjajo več. S prihodom tujerodnih sršenov pa bo njegova vloga še večja. Dovolj močne populacije evropskega sršena bodo upočasnile širjenje tujerodnih vrst. Brezglavo uničevanje gnezd evropskega sršena, zaradi strahu pred tujerodnimi, bi bilo tako medvedja usluga, saj bi se s tem **širjenje samo olajšalo**.

Viri:

Kus Veenvliet, J., Veenvliet, P., de Groot, M., Kutnar, L. (uredniki) (2019): *Terenski priročnik za prepoznavanje tujerodnih vrst v gozdovih. Druga, dopolnjena izdaja*. Gozdarski inštitut Slovenije, založba Silva Slovenica. Dostopno na: www.tujerodne-vrste.info/wp-content/uploads/2019/11/LIFE-ARTEMIS_terenski_prirocnik_druga_dopolnjena_izdaja.pdf.

Pislak Ocepek, M., Skerbiš, S., Pibernik, M., Bevk, D. (2019): V Sloveniji smo našli orientalskega sršena (*Vespa orientalis*), *Slovenski čebelar* 121, 12: 336–338. Dostopno na: www.czs.si/Upload/files/Slovenski%20cebelar%2012-2019.pdf.

Pibernik, M., Bevk, D. (2019): Azijski sršen (*Vespa velutina nigrithorax*), *Slovenski čebelar* 121, 9: 246–268. Dostopno na: www.czs.si/Upload/files/Slovenski%20cebelar%2009-2019.pdf.

Projekt LIFE ARTEMIS – oza-veščanje, usposabljanje in ukrepanje za invazivne tujerodne vrste v gozdu sofinancirajo Evropska komisija v okviru programa LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor, Mestna občina Ljubljana in Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS. Projekt vodi Gozdarski inštitut Slovenije s partnerji Zavodom RS za varstvo narave, Zavodom za gozdove Slovenije in Zavodom Symbiosis.

Novice iz sveta

Evropska zveza

Decembra 2019 je v Bruslju že četrty zapored potekala podelitev priznanj v okviru tekmovanja za evropsko nagrado za čebele 2019 (European Bee Award 2019), s katerimi se nagrajujejo izjemne in prijazne kmetijske prakse za zaščito čebel in drugih oprasovalcev. Podelitev je vodil evropski poslanec Franc Bogovič, ki je spomnil, da je temeljna filozofija EU-nagrade za čebele trdno povezana z duhom svetovnega dneva čebel. Število prijav na tekmovanje se iz leta v leto povečuje. Tokrat je bilo skupno oddanih kar 36 prijav. To dokazuje, da nagrada resnično pridobiva pomen in je tudi generator novih idej, ki spodbujajo rešitve za izboljševanje biotske raznovrstnosti v EU. V kategoriji dobrih praks z upravljanjem zemljišč je zmagala partnerska iniciativa »Pro Planet jabolka z jezera Konstanca«, ki omogoča izmenjavo znanja, izkušenj in širjenje dobrih praks za zaščito oprasovalcev med kmetovalci, občinami, šolami, podjetji in nevladnimi organizacijami v Nemčiji in Avstriji. V kategoriji inovativnih tehnoloških rešitev je zmagal APISFERO iz Italije z optičnim bralnikom varoj. Gre za skupino raziskovalcev različnih profilov, ki je razvila napravo, ki z avtomatizacijo olajša zamudno in dolgočasno opravilo štetja naravnega odpada varoj, kar pa je osnova za diagnostiko in načrtovanja učinkovitega zatiranja varoj. Z optičnim bralnikom naj bi tudi lažje prepoznali čebelje družine z boljšo naravno odpornostjo na varoje, te pa bi izbrali za nadaljnjo odbiro proti varojam odpornejših čebel. Z nadaljnjim razvojem naprave želijo doseči pridobivanje še dodatnih, čebelarju uporabnih podatkov iz pregledanega drobirja na testnih vložkih.

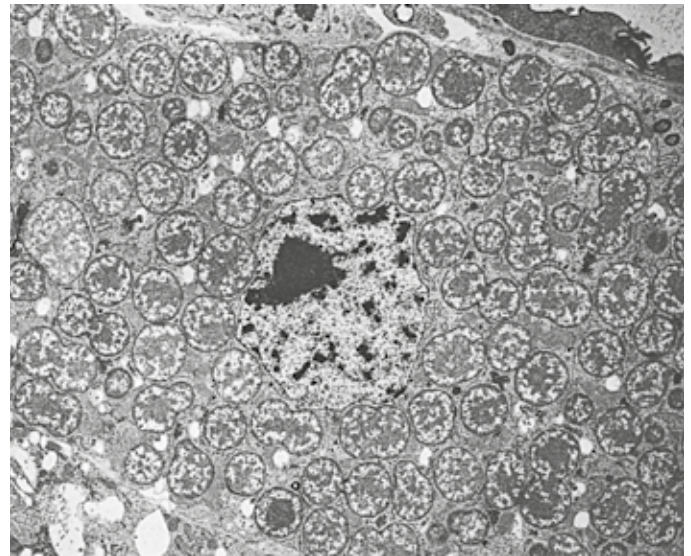
Prevod in priredba MB

Vira:
<http://bogovic.eu>
www.cema-agri.org

ZDA

E. F. Phillips, znani profesor čebelarstva na ameriški univerzi Cornell, je davnega leta 1911 izjavil naslednje: »Med iz mane se ne more primerjati z medom iz nektarja glede na sestavo in okus in se ga

Črevesna bakterija listnih ušic *Buchnera aphidicola*

Foto: J. White in N. Moran

sploh ne bi smelo prodajati kot med. Običajno je prav neprijetnega okusa. Za zimsko prehrano čebel ni primeren, ker povzroča grižo.» Šele po objavah dr. Eve Crane iz leta 1985 se je začelo mnenje čebelarjev v ZDA spreminjati. Tedaj so ameriški potrošniki izvedeli, da je med iz mane v Nemčiji in še nekaterih drugih srednjeevropskih državah veliko bolj cenjen in se tudi dražje prodaja kakor med iz nektarja. Zapisala je, da sta tako v nektarnih kakor v manovih medovih v pretežni meri zastopani sicer fruktoza in glukoza, vendar je v slednjih tudi visok odstotek trisaharidov, dekstrina, encimov, aminokislin in mineralov, ki jih v nektarnih medovih ni. Skratka, za ljudi so bolj popolna hrana kot med iz nektarja. Zanimiva novost v poznavanju mane in njenih povzročiteljev se je zgodila v ZDA leta 2003, ko je Angela Douglas objavila rezultate obširnih raziskav glede nastanka mane in glede razvoja povzročiteljev gozdnega medenja. Podobno kakor pri ljudeh živijo v črevesju listnih ušic ter kaparjev številne koristne bakterije. Med njimi je najpomembnejša *Buchnera aphidicola*, ki predstavlja kar 10 % teže same ušice. Zakaj je ta bakterija za življenje ušic tako pomembna? Znano je, da vsebuje drevesni sok, ki je glavna hrana ušic, pretežno saharozo in nekatere aminokisliline. Torej je zanje nepopolna hrana, ker potrebuje njihov organizem za svojo rast in razmnoževanje tudi esencialne kisline, ki jih pa sam ne more proizvajati. To nalogo prevzame omenjena bakterija. Z njenim nadvse pomembnim delovanjem v črevesju lahko ušice brez težav preživijo na drevju in opravljajo svoje poslanstvo v korist naših čebel in seveda tudi čebelarjev.

Prevod in priredba Franc Šivic

Vir: Borst, P. L. (2019): Honeydew Honey. *American Bee Journal*, št. 11, november 2019, str. 1255.

Čebelarjeva opravila v juniju

Ivan Esenko – Ljubljana

ivan.esenko@gmail.com

»O kresi se dan prevesi,« je star rek, ki nas na ljudski način opominja na sončev obrat oziroma poletni solsticij. V juniju torej doživimo najdaljši dan in najkrajšo noč v letu, kar se očitno odraža tudi pri čebelah. Čebelje družine v tem mesecu dosežejo vrhunec svojega razvoja, zato ima čebelar pri njih veliko opraviti, junij pa je med drugim prepoznaven tudi kot mesec glavnih čebeljih paš. V tem času cvetita pravi kostanj in lipa, pričakujemo pa lahko tudi medenje smreke. Cveti tudi množica drugih medonosnih rastlin, bodisi na travnikih bodisi v gozdu, zato je čebelam v tem mesecu ob ugodnih dejavnihikih vremena dejansko z rožicami postlano.

Če je čebelam vreme naklonjeno, bodo izkoristile pašo, pri tem pa ne bodo potrebovale posebnih posegov, ne pozabite pa na oskrbo z vodo, če pride suša brez padavin, kot letos aprila, še posebej če prevažamo na pašo. Povsem drugače pa je, kadar slabe vremenske razmere zadržujejo čebele v panjih. Pogoji za rojenje so ob močno razvitih družinah več kot idealni, kar pomeni, da se lahko nadejamo rojev, ki nam znatno otežijo čebelarjenje. Glavni vzrok rojenju, ki ga sicer razumemo kot razmnoževanje čebel in izkazuje njihovo vitalnost, je predvsem prostorska stiska. Trganje matičnikov v družinah, ki so v rojilnem razpoloženju, pomeni zgolj gašenje požara, ki še zdaleč ne pomeni najboljše rešitve. Bolje je, da v tem primeru delamo narejence, matičnike in pokrito zalego pa izkoristimo kot vzrejni material. Hkrati pa se izognemo nepotrebni plezanju po drevju oziroma ogrebanju rojev na težko dostopnih mestih. Družino, ki je nameravala rojiti in smo ji odvzeli nekaj zaleženih satov s čebelami, bo bržkone minilo rojilno razpoloženje. Tudi v juniju čebele odlično gradijo, zato jim damo v delo satnice, s čimer jih dodatno zaposlimo in s tem preprečujemo rojenje.

Narejence delam v prašilčkih ali kar v gospodarskih panjih. V pripravljen panj oziroma prašilček vstavim dva sata s pokrito zalego, mednju pa pod zgornjo letvico pritrdim pokrit matičnik. Dodam še sat s cvetnim prahom in medom in dva do tri prazne izdelane sate. Če v ta namen uporabim gospodarski panj, uporabim slepi sat, to je deska v velikosti satnika, s katero pregradim uporabljeni del panja od praznega. Izdelano družino odprem na novem stojšču

Sat z medom, ki vsebuje melecitozo.

Pravi kostanj (*Castanea sativa*) spada med najpomembnejše čebelje paše pri nas.

šele pozno popoldne naslednji dan. Nova lokacija mora biti od stare oddaljena vsaj tri kilometre, da se čebele ne bi vračale v stare panje. Ker zadnja leta čebelarim le na eni lokaciji, se pri novoizdelanih družinah pašne čebele vrnejo v stare panje, seveda pa je boljše čebele prestaviti. To pomeni, da so družine nekaj dni brez stika z zunanjim svetom, zato jim v pitalnike nalijem sladkorno raztopino, ki jim pomeni tako vir hrane kot tudi vode. Z maticami za izdelavo narejencev pa se seveda lahko oskrbimo pri registriranih vzrejevalcih matic.

V posameznih letih lahko gozdni med vsebuje večji odstotek melecitoze, ki povzroča strjevanje medu že v satju. Melecitoza je trisaharid, ki že v majhni količini v medu povzroča kristalizacijo. Že med pašo preventivno z naključnimi pregledi medišč preverimo stanje prinesenih zalog. Če ugotovimo, da se med v satju strjuje, začnemo točenje. V začetni fazi se bo strjeni med v čepkih odlepil iz celic, kar se med točenjem dobro sliši na obodu točila, če pa bomo predolgo

Foto: Ivan Esenko

Foto: Ivan Esenko

Fotografija prikazuje čebelo, ki ventilira zrak na panjskem žrelu z zadkom, obrnjenim navzdol, kar pomeni, da panj zrači v poletni vročini ali odvaja odvečno vlago iz njega.

Čebela na tej fotografiji ima zadek privzdignjen, pri čemer očitno izstopa dišavna ali Nasonova žleza. To govori o prahi oziroma orientacijskem letu mladih čebel, rojevi čebeli ali tisti čebeli, ki označuje domače žrelo panja oziroma plemenilčka, ki čaka matico, ki se vrača s snubitvenega leta.

Foto: Ivan Esenko

čakali, pa medu s točenjem ni več mogoče spraviti iz satja. Pomagamo si s tem, da deloma iztočene sate z ostanki strjenega medu škropimo z vodo, preden jih vrnemo v panje. Na ta način vsaj nekoliko pomagamo čebelam pri uporabi strjenih zalog in poskrbimo, da jih kar se da hitro porabijo. Vsekakor pa moramo biti pozorni na strjene zaloge medu v satju, da se ne bi slučajno znašle med zimskimi zalogami, kar bi bilo za družine, ki prezimujejo, lahko celo usodno. Leta 2013 sem težavo s škropljenjem deloma iztočenih satov (fotografija), v katerih je bil melecitozni med, uspešno rešil. V juliju sem ob pregledu čebeljih družin strjeni med v satju zaman iskal.

Junija cveti pravi kostanj, ki pomeni pomembno čebeljo pašo. Kostanjeva paša je bogata s cvetnim prahom, s katerim čebele včasih tako napolnijo plodišča, da celo omejijo matico pri zaleganju. Donose na tej paši navadno delimo na pol, od tega polovica predstavlja cvetni prah, polovica pa med. Čebelarji, ki se ukvarjajo s pridelavo cvetnega prahu, ga v kostanjevi paši pridelajo največ. Kostanjeva paša velja za razmeroma zanesljivo, ustavi pa jo lahko nenaden naliv, ki izpere občutljiva socvetja, ki oprana od dežja na poletni vročini hitro porjavijo. Da so čebele na kostanjevi paši srboritejše, pa ve vsak čebelar, ki je bil deležen njihovih pikov. Tu v dolini ob vznožju Toškega Čela, kjer čebelarim, se medenje pravega kostanja pogosto pokriva z medenjem ozkolistne lipe. Mešanica medu,

ki ga točim, ima tako značilen okus in vonj, da me je sin, ki je bil v 80. letih prejšnjega stoletja, odkar tukaj čebelarimo, predšolski otrok, opomnil, da bi ga prepoznal med stotimi drugimi vzorci in da se od takrat ni prav nič spremenil. To potrjuje, da je med svojevrstna osebna izkaznica rastlinskega sveta okolja, v katerem je bil nabran.

Ne smemo pozabiti na zaloge satovja, ki ga imamo morda na zalogi. V juniju je voščena vešča zelo dejavna, pri čemer ji delajo uslugo visoke temperature. Vešča in njene razvojne oblike so dejavne nad 10 °C, zato moramo biti v tem toplim mesecu kot tudi tistih, ki sledijo, nanjo zelo pozorni. Voščine in staro satje sproti talimo v sončnem talilniku, kolikor pač utegnemo.

Smrtoglavec (*Acherontia atropos*) je zajeten nočni metulj, ki v toplejših nočeh vdira v čebelje panje, kjer se naužije medu. Čebele ga nemalokrat pokončajo, z zadelavino pokritega pa čebelar največkrat najde ob jesenskem pregledu na podnici. Škoda, ki jo naredi v panju, je zanemarljiva, zato ga sprejemamo kot zanimivost. Takole pa nočnega obiskovalca pričakajo čebele na panjskem žrelu.

Foto: Ivan Esenko

Rjavi čmrlj (*Bombus pascuorum*)

doc. dr. Danilo Bevk

Nacionalni inštitut za biologijo
danilo.bevk@nib.si

Rjavi čmrlj je med bolj pogostimi in razširjenimi čmrlji v Sloveniji. Je srednje velik čmrlj rjave oziroma rdečerjave barve. Zaradi barve ga nečebelarji včasih zamenjajo kar z medonosno čebelo. Gnezdi največkrat na tleh, v mahu ali šopu trave, včasih tudi višje, npr. v ptičji gnezdilnici ali na poslopjih. Pomladi postane dejaven nekoliko kasneje kot vrste, ki gnezdijo pod zemljo. Gnezda so srednje velika in štejejo približno 100 osebkov. Pri čmrljih sta velikost gnezda in število izleglih matic zelo odvisna od količine hrane. Če je hrane veliko, se lahko v enem gnezdu izleže tudi nekaj deset matic. Če je primanjkuje, se lahko razvijejo samo samci. Čas razvoja matic je pri različnih vrstah različen. Rjavi čmrlj ima počasen razvoj in se matice razvijejo šele zgodaj jeseni,

Matica rjavega čmrlja na hruški

gnezda pa ob lepem vremenu lahko vztrajajo do novembra. Dokaj preprosto ga je gojiti v gnezdilnici, če gnezda le ne napade voščena vešča.

Foto: Danilo Bevk

Pomgradov čebelnjak

V Pomgradu se zavedamo pomena skrbi za okolje. Ker smo odgovorni in nam je mar, kakšno dediščino bomo zapustili našim potomcem, smo z namenom varstva in ustrezne obravnave okolja že v letu 2018 pridobili okoljski certifikat ISO 14001/2015. Poleg odgovornega ravnanja v okviru svoje dejavnosti pa želimo narediti tudi korak vnaprej. Zaradi vseh koristi, ki jih imamo ljudje od čebel, smo se na Pomgradu odločili v svoji tesarski delavnici narediti lasten čebelnjak. Gradbinci

in čebele imamo tudi kaj skupnega, saj so čebele pri gradnji satja najbolj gospodaren in preudaren gradbenik v naravi. Naš sodelavec in vrhunski čebelar Danilo Bedek je bdel tako nad postavitvijo kakor tudi vselitvijo čebeljih družin. Hkrati s postavitvijo čebelnjaka smo postavili tudi hotelček za žuželke, ki je bil izdelan v sodelovanju z dijaki Srednje gradbene šole v Mariboru in bo nudil zatočišče tudi drugim žuželkam.

Sanja Miljuš Herman

Foto: Dušan Nadž

Laški čebelarji smo zopet rojili

Kljub izjemno nepredvidljivi in slabi lanski sezoni, na katero je najbolje kar pozabiti, smo bili čebelarji ČD Laško na občnem zboru nadvse zadovoljni. Zakaj? Po 32 letih smo od občine dobili v upravljanje popolnoma nove in posebno opremljene poslovne prostore – Čebelarški center, katerega svečano odprtje smo pripravili v sredini novembra.

Kot rečeno, po dežju vedno posije sonce. Za nami je namreč projekt podprt s sredstvi EU, namenjenimi razvoju podeželja. Nosilec projekta je bila Občina Laško, kot partnerji pa smo bili vanj povabljeni tudi čebelarji, Stik in Thermana Laško ter Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje.

Foto: Jože Blagotrišek

S projektom pod naslovom »Varujmo in izboljšajmo pogoje za ohranitev pestre združbe opraševalcev« smo s skupnimi močmi s pomočjo predavanj in delavnic obiskovalce seznanjali s pomenom ohranjanja biotske raznovrstnosti ter čistega in zdravega okolja, ki bo zagotavljalo preživetje že tako ogroženim vrstam opraševalcev kulturnih rastlin, med katere sodijo žal tudi čebele. Vsak od partnerjev je v mozaik idej prispeval svoj delež, in tako smo v Laškem pridobili celo paleto čebelarških interpretacijskih pripomočkov, kot so na primer informativne tablice z ugankami in odgovori kot nadgradnja že obstoječih tematskih tabel v parku Terme Laško. Ob omenjenih tematskih tablicah je dobila že obstoječa greda medovitih rastlin popolnoma novo podobo, vredno ogleda.

Od projekta, ki je bil ovrednoten na 45.000 € in, kot rečeno, ves namenjen čebelarstvu, smo laški čebelarji pridobili nov in opremljen Čebelarški center, ki je dostopen tudi invalidom. Čebelarški center, ki ga je Občina Laško uredila v kletnih prostorih nekoč zelo dejavnega čebelarja, mnogim izmed nas tudi mentorja, Evstahija Krašovca. Hiša je ena najstarejših hiš v samem mestnem jedru z vrtom in čebelnjakom, ki nam ga je občina popolnoma obnovila že pred leti ter nam ga zaupala v upravljanje za namen uporabe treh čebelarških krožkov. Poleg pohištva, ki je v pravem čebelarškem stilu, in manjše muzejske zbirke daje posebno noto centru še pet panojev, ki vsak zase vsebujejo aktualne teme, ki sledijo samemu naslovu projekta in so delo dveh naših avtoritet s področja opraševalcev, doc. dr. Janka Božiča in dr. Danila Bevka. Razširjene vsebine panojev pa je možno spre-

Foto: Jože Blagotinšek

mljati po ekranu na dotik ali s pomočjo QR-kode na pametnem telefonu.

Čebelarški center Laško je namenjen vsem, ki se želijo seznaniti z življenjem čebel in njihovim pomenom za življenje ljudi. V času od odprtja smo gostili že mnogo domačih in tujih gostov tudi različnih starosti in vsi so bili navdušeni. Sprejme lahko do 30 ljudi, zato v njem prirejamo tudi predavanja za manjše skupine. Čebelarji smo ponosni in hvaležni, da smo lahko sodelovali v tem projektu, v katerem nismo pridobili samo lokalni čebelarji, ampak s takšnimi projekti pridobiva ugled in pomembnost celotno slovensko čebelarstvo. Zato vabljeni, pridite nas obiskat in preverit naše dejavnosti, ki temeljijo na sodelovanju različnih akterjev v občini. Čebele pa so nam zgled!

Franci Šolar, predsednik ČD Laško

Pivovarna Laško Union in Čebelarška zveza Slovenije pišeta medeno zgodbo

Z gotovostjo lahko rečemo, da sta pivovarstvo in čebelarstvo v Sloveniji eni izmed najbolj tradicionalnih dejavnosti, zato ni čudno dejstvo, da sta Pivovarna Laško Union in Čebelarška zveza Slovenije navezali sodelovanje. Kot prvi cilj sodelovanja je postavljen čebelnjak na območju pivovarne v Laškem, v katerem prebiva deset čebeljih družin. Gre za tipičen slovenski čebelnjak, ki je okrašen s pridihom tradicionalne ljudske umetnosti, in sicer s poslikanimi panjskimi končnicami, ki so tako kot blagovna znamka Laško del slovenske identitete. Nastale so izpod rok mladih slovenskih slikarjev in ponazarjajo skoraj 200-letno tradicijo varjenja piva. Na desetih panjskih končnicah je predstavljena zgodovina pivovarstva od daljnega leta 1825 do danes, kar je tudi eden izmed posebnih načinov upodabljanja zgodovine podjetja. Pivovarna Laško Union uvršča novo čebeljo pridobitev v vsebino strategije trajnostnega razvoja »Varimo boljši svet«, v sklop katere je dodala sodelovanje blagovne znamke Laško z lokalnim okoljem in ohranjanjem zelenega

(hmelj) in rumenega (med) zlata. Nadgradnjo nedvomno predstavlja ob ustreznih zunanjih razmerah tudi pridelava medu iz lastnega čebelnjaka, ki bo uporabljen za razvoj me-

Foto: Primož Bregar

Odprtje čebelnjaka 18. maja 2020

denega piva Laško, ki bo polnjeno v omejeni izdaji (»special edition«). Če bodo pašni pogoji primerni, si obetajo, da bodo ob dobri letini napolnili čim več stekleničk medenega piva Laško. Nalepka na pivu bo v podlagi fotografija ene izmed panjskih končnic, ki jo bodo izglasovali sledilci na družabnem omrežju Pivovarne Laško Union. Slavnostno odprtje čebelnjaka v Pivovarni Laško Union je potekalo v ponedeljek, 18. maja 2020. V kratkem kulturnem programu je nastopila Pihalna godba Laško. Zbrane pa so nagovorili ga. Tanja Subotič Levanič, direktorica korporativnih odnosov v Pivovarni Laško Union, predsednik ČZS g. Boštjan Noč in vodja projekta ga. Maja Mežan. Na odprtju je bila prisotna tudi čebelarica družina Šolar iz Laškega, ki bo v prihodnje skrbela za čebele.

Dr. Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

Upodobitev zgodovine pivovarstva od 1825 do danes v desetih prizorih

Foto: Primož Bregar

Obeležitev tretjega svetovnega dneva čebel

Čebelarica zveza Slovenije je v okviru praznovanja tretjega svetovnega dne čebel pripravila slavnostno sejo, ki je potekala 20. maja 2020 ob 17. uri na Brdu pri Lukovici.

Žal nam trenutne razmere v Sloveniji niso dopuščale, da bi praznovanje izpeljali tako kot pretekli leti, pa vendarle se nam je uspelo zbrati v okrnjeni, a visoki in prijetni družbi, s katero smo obeležili 20. maj, svetovni dan čebel, ki je istočasno rojstni dan našega največjega čebelarja, Antona Janše.

V nagovoru so nas pozdravili: dr. Aleksandra Pivec, ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano; mag. Dejan Židan, vodja projekta SDČ do razglasitve; dr. Peter Kozmus, podpredsednik Apimondie; Roman Mavec, vodja poskusnega sadovnjaka KIS-a na Brdu pri Lukovici; Boštjan Noč, predsednik ČZS.

Slavnostni govorec prireditve je bil predsednik ČZS Boštjan Noč. Vse zbrane je opomnil, da *»delo s čebelami ni samo delo, je namreč posebno poslanstvo. Zadnje dni smo doma in po svetu poslušali številne lepe besede o pomenu čebel in drugih opravevalcev. Svet se vsak dan bolj zaveda, da je vsaka tretja žlica hrane odvisna od opravevanj čebel.«* Veseli ga dejstvo, da je ta dan v javnosti zaživel in da to ni samo še en svetovni dan na koledarju, ampak je postal svetovno gibanje o pomenu čebel.

Foto: MB

Podpredsednik svetovne čebelarice organizacije Apimondie dr. Peter Kozmus je govoril o pomenu čebel: *»Potrebna je akcija in preiti je treba od besed k dejanjem. Samo skupaj lahko izboljšamo okolje. Pomagajmo preživeti čebelam in skupaj bomo živeli v bolj zdravem in lepšem okolju. Tudi situacija, v kateri se je znašel celoten svet (covid-19), je dobra za globalno gibanje.«*

Na slovesnosti je spregovoril tudi vodja projekta svetovni dan čebel do razglasitve mag. Dejan Židan, ki nas je spomnil na prehojeno pot od začetka projekta, veseli ga dejstvo, da *»se projekt nadaljuje, čeprav so se med tem zamenjali že številni ljudje.«*

Vodja poskusnega sadovnjaka Brdo pri Lukovici Roman Mavec je opomnil, da *»so za kmetijstvo nujno potrebne čebele, a je treba biti pri kmetovanju, predvsem pri upo-*

Foto: MB

rabi fitofarmaceutskih sredstev, zelo pazljiv, prav zaradi čebel».

Ministrica dr. Aleksandra Pivec je v svojem nagovoru najprej opozorila, »naj bo svetovni dan čebel dan ozaveščanja

o pogojih za delo čebelarjev in reševanju problematike preživetja čebel, za kar se Čebelarska zveza Slovenije zelo trudi».

Barbara Dimc, tajnica ČZS

Brezplačne analize čebeljih pridelkov

MKGP je objavilo razpis *Podpora laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov v skladu z Uredbo o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2020–2022* (Ur. l.

RS, 78/19), ki predvideva za čebelarje brezplačne analize čebeljih pridelkov, in sicer v treh različnih sklopih. Sklop 1 zajema analize kakovosti medu (vsebnost vode in HMF-ja, električno prevodnost, senzorično oceno in pelodno sliko), sklop 2 zajema analize ostankov sredstev za zatiranje varoj (kumafos,

amitraz in metaboliti, timol) in antibiotikov v medu, sklop 3 pa zajema analize ostankov sredstev za zatiranje varoj v cvetnem prahu, propolisu in vosku. Spremljajte spletno stran ČZS, kjer vas bomo obvestili o možnosti sodelovanja.

Dr. Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

Strokovna razprava o vzreji čebeljih matic

Letos bomo strokovno razpravo z naslovom »Vzreja čebeljih matic« organizirali na sedežu centra Čebelarskega društva Slovenska Bistrica. Razprava se bo odvijala **v torek, 16. junija 2020, ob 16. uri**. Vabljeni ste čebelarji kot tudi vzrejevalci matic, saj vsi skupaj sodelujemo pri ohranjanju in čistosti kranjske čebele. Program dogodka:

1. Uvodni pozdrav in predstavitev dela ČD Slovenska Bistrica na področju vzreje matic (Maksimiljan Prah).
2. Predstavniki KIS-a dr. Janez Prešern bo predstavil poglede selekcije, kako in kaj, ter trende v prihodnje.
3. Vzrejevalec matic Boris Poslek bo predstavil svoje poglede na selekcijo in vzrejo čebeljih matic.

Po predstavitevah bo sledil še praktičen prikaz vzreje čebeljih matic na

centru Čebelarskega društva Slovenska Bistrica, ki ga bo strokovno vodil g. Poslek. Vljudno vabljeni na dogodek, saj boste prejeli nova znanja s področja selekcije in vzreje v čebelarstvu ter si razširili svoje znanje o naši kranjski čebeli. **Prijave na strokovno razpravo so obvezne in jih zbiramo na e-naslov tomaz.samec@czs.si ali telefonsko številko 040/436 517 do četrtek, 11. junija 2020, saj je število prostih mest omejeno na 30 oseb.** Vabljeni!

Tomaž Samec, svetovalac JSSČ

Državno senzorično ocenjevanje medu 2020

K sodelovanju vabimo izvajalce letošnjih senzoričnih ocenjevanj medu, ki bodo ocenjevanje izvedli in ocenjevali v skladu s Pravilnikom o senzoričnem ocenjevanju medu in želijo v letu 2020 sodelovati tudi na senzoričnem ocenjevanju za izbor državnega prvaka. Letos bo ocenjevanje potekalo za vrste medu, ki so opisane in

značilne za Slovenijo, in sicer za akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev, smrekov, hojev, ajdov in gozdni med ter za med oljne ogrščice. Zanimani izvajalci morajo na naslov ČZS, Brdo 8, 1225 Lukovica, ali na e-naslov nataasa.lilek@czs.si najpozneje do **20. junija 2020** posredovati naslednje podatke: razpisano kategorijo senzoričnega ocenjevanja (slovensko, mednarodno), datum, kraj in ure sprejemanja vzorcev, datum senzoričnega ocenjevanja medu, datum sklepne slovesnosti,

višino kotizacije ter ime in priimek osebe za stik za dodatne informacije. Izvajalci senzoričnih ocenjevanj, ki prijave ne bodo oddali pravočasno in ocenjevanja ne bodo izvedli v skladu z veljavnim Pravilnikom o senzoričnem ocenjevanju medu, v tem letu ne bodo mogli sodelovati na državnem senzoričnem ocenjevanju. Pridržujemo si pravico do sprememb zaradi vpliva epidemije covid-19.

Dr. Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

Obraznava odprtih vprašanj v čebelarstvu

V čebelarstvu kot kmetijski panogi in v okviru Čebelarske zveze Slovenije kot društvene organizacije se v lokalnih okoljih odpirajo različna vprašanja in problematike. Pravilno je, da se čebelarji pri reševanju takšnih in

drugačnih problematik držijo načela subsidiarnosti ter strukture znotraj ČZS (društva, območne zveze, krovna zveza). Problematike se med čebelarji v skladu s tem obravnavajo na najnižji instanci, kolikor je možno (čebelarsko društvo). Šele ko se na nižji instanci problematika ne uspe razrešiti, pride na vrsto naslednja, višja instanca (ob-

močne zveze itd.). Za obravnavo določene problematike v okviru Upravnega odbora ČZS se je treba obrniti na tistega člana upravnega odbora, ki je bil izvoljen, da v njem zastopa določeno volilno območje. Član UO-ja bo problematiko iz svojega volilnega okoliša predstavil na seji UO ČZS.

ČZS

Objava treh javnih razpisov za čebelarje

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano obvešča čebelarje, da bodo predvidoma **v petek, 19. junija 2020**, v Uradnem listu RS objavljeni **trije javni razpisi za čebelarje**, in sicer za oddajo vlog pri ukrepih: **Tehnična pomoč čebelarjem, Racionalizacija sezonske selitve panjev in Subvencioniranje vzreje čebeljih matic**. Rok za oddajo vlog pri ukrepih Tehnična pomoč čebelarjem in Racionalizacija sezonske selitve panjev začne teči peti dan po objavi javnega razpisa v Uradnem listu, kar pomeni predvidoma v sredo, 24. junija 2020, z začetkom ob 9.

Uradne ure za svetovanje o javnem razpisu za tehnično pomoč

ČZS, JSSČ, bo po predvideni objavi javnih razpisov za tehnično pomoč čebelarjem, racionalizacijo sezonske selitve panjev in subvencioniranje vzreje čebeljih matic kot pomoč čebelarjem pri pripravi njihovih vlog po različnih krajih v Sloveniji organizirala uradne ure. Vsem, ki imate namen kandidirati na razpis za tehnično pomoč čebelarjem oz. racionalizacijo sezonske selitve panjev, predlagamo, da si pravočasno pripravite vsa veljavna

uri, in traja do zaprtja javnega razpisa, ki se objavi na spletni strani MKGP-ja. Rok za oddajo vlog pri ukrepu Subvencioniranje čebeljih matic začne teči po objavi javnega razpisa v Uradnem listu RS in traja do vključno 19. julija 2020.

V okviru ukrepa **Tehnična pomoč čebelarjem** se čebelarjem omogoča posodobitev čebelarstva, kar prispeva k izboljšanju stanja proizvodnje in trženja čebelarskih proizvodov ter s tem izboljšanju starostne strukture čebelarjev v Sloveniji. V okviru ukrepa **Racionalizacija sezonske selitve panjev** se čebelarjem omogoča sofinanciranje nakupa sredstev za prevoz čebel na pašo. Cilj te podpore sta posodobitev sredstev za prevoz čebel na pašo in dvig konkurenčnosti čebelarjenja. Pri

ukrepu **Subvencioniranje vzreje čebeljih matic** se vzrejevalcem čebeljih matic dodelijo nepovratna sredstva, če so povečali vzrejo kakovostnih plemenitih (rodovniške in gospodarske) čebeljih matic. Vzreja rodovniških čebeljih matic pa se subvencionira tudi za vzdrževanje trotovske linije na plemenitni postaji. Cilj te podpore je spodbuditi vzrejevalce čebeljih matic k vzreji kakovostnejših matic in k večjemu številu vzrejenih matic.

Vlagatelji so čebelarji, ki opravljajo čebelarsko dejavnost na ozemlju Slovenije ter izpolnjujejo predpisane pogoje za dodelitev sredstev, opredeljene v javnem razpisu.

Lidija Lipič Berlec, MKGP

potrdila o usposabljanjih ter račune in potrdila o plačilih, ki bodo kot priloga sestavni del vloge za prijavo na javni razpis. Na svoji upravni enoti preverite, ali imate urejeno številko KMG MID (ob morebitnem črpanju sredstev iz ukrepov skupne kmetijske politike, med katere sodijo tudi vsi trije gornji javni razpisi, mora imeti kmetijsko gospodarstvo poleg nosilca KMG MID določenega tudi njegovega namestnika). **Čebelarje, ki ste aktivni uporabniki sheme SMGO že pred letom objave razpisa in imate namen kandidirati na razpis za tehnično pomoč čebelarjem, pozivamo, da to**

čim prej sporočite na tel. št. 01/729 61 29, da vam bomo lahko pravočasno izdali potrdilo.

Tisti, ki potrebujete pomoč pri pripravi vloge, se morate za termin pri svetovalcih naročiti. Bodite točni na dogovorjen termin! V primeru, da bodo v državi še veljali preventivni ukrepi za zmanjšanje možnosti okužbe s covid-19, vas prosimo, da upoštevate sledeče: na svetovanje pride le zdrava oseba brez prehladnih znakov, uporabite zaščitno masko, ob vstopu v prostor si razkužite roke, upoštevajte varnostno razdaljo.

Lidija Senič, vodja služb ČZS

Ponedeljek, 22. 6. 2020		Najava
Sedež ČZS, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	11.–17. ure	Simon Golob (030/604 015), dr. Nataša Lilek (040/436 519)
Pisarna JSSČ v ČRIC-u Gorenjske, Rožna dolina 50a	11.–17. ure	Tanja Magdič (040/436 513)
Pisarna JSSČ, Mestni trg 4, Metlika	11.–17. ure	Vlado Auguštin (040/436 516)
Pisarna JSSČ, Ulica Štefana Kovača 40, Murska Sobota	11.–17. ure	Tomaž Samec (040/436 517)
Društveni prostori ČD Dravograd, Meža 10, Dravograd	11.–17. ure	dr. Andreja Kandolf Borovšak (040/436 514)
Pisarna JSSČ v kulturnem domu, Dobrna 1a, Dobrna	11.–17. ure	Lidija Senič (040/436 515)
Torek, 23. 6. 2020		
Pisarna JSSČ, Streliška ulica 50, Maribor	10.–16. ure	Tomaž Samec (040/436 517)
Sedež ČZS, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	10.–16. ure	dr. Andreja Kandolf Borovšak (040/436 514), Simon Golob (030/604 015)
Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma, Sevno 13, Novo mesto	10.–16. ure	Vlado Auguštin (040/436 516)
Dom čebelarjev Brode, Brode 37, Škofja Loka	10.–16. ure	Tanja Magdič (040/436 513),
Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	10.–16. ure	dr. Nataša Lilek (040/436 519)

Čebelarji, vključeni v SMGO, lahko še dodano poskrbite za prepoznavnost medu višje kakovosti s posebnimi nalepkami

Čebelarji, ki ste vključeni v sistem Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo, lahko na višjo kakovost svojega medu poleg zaščitne prelepke, ki jo naročite na ČZS, opozorite tudi s posebno enotno nalepko. Nalepke so na razpolago za vse zaščitene vrste oz. tipe medu v sistemu SMGO (akacijev, cvetlični, kostanjev, lipov, smrekov, hojev in gozdni med).

Naročite jih lahko pri TCR INPRO d.o.o., Lož, Cesta 19. oktobra 57, 1386 Stari trg pri Ložu, pri gospe Renati Žnidaršič, renata.znidarsic@tcr-inpro.si (pisno naročilo). Sporočite ji potrebne podatke za nalepke, te pa vam bodo natisnili v tiskarni, kar vam bo prihranilo delo in zmanjšalo možnost napak pri označevanju vašega medu. Rok dobave nalepk je približno sedem dni. Nalepke so preproste za odstranjevanje s kozarcev, saj ne puščajo lepila. Poklonite svojemu delu in medu višje kakovosti SMGO prepoznavnost, ki si jo zasluži.

ČZS

Kolut nalepk (100 kos)	Cena
Nalepke za velike kozarce (720 ml)	7,5 EUR + DDV
Nalepka za srednje kozarce (370 ml, 212 ml)	5,2 EUR + DDV
Nalepka za majhne kozarce (98 ml)	4,7 EUR + DDV

Primer nalepke za med višje kakovosti SMGO

Prilagojeno poslovanje Čebelarske knjižnice Janez Goličnik

Čebelarska knjižnica Janez Goličnik v Čebelarskem centru Slovenije v juniju ponovno odpira svoja vrata in bo tako kot pred izbruhom epidemije covid-19

odprta vsak prvi četrtek v mesecu od 15. do 18. ure. Pri delovanju knjižnice se upoštevajo priporočila NIJZ-ja. Zaželeno je, da se izposoja gradiva najavi vnaprej po e-pošti (cebelarskknjiznica@czs.si). V knjižnico vstopajte le, če ste zdravi. Ob prihodu v knjižnico oz. v Čebelarski center Slovenije je treba no-

siti zaščitno masko in si razkužiti roke. Upoštevajte predpisano varnostno razdaljo, ki znaša vsaj 1,5 metra. V knjižnico vstopajte le posamično. Samostojno iskanje gradiva po policah ter uporaba čitalnice nista možna. Dobrodošli torej v četrtek, 4. junija.

ČZS

Izšla knjiga *Moje življenje s čebelami*

Izšla je avtobiografija avtorja Franca Šivica z naslovom *Moje življenje s čebelami*. Knjiga na 222 straneh opisuje številne epizode njegovega zanimivega življenja. Odziv bralca Srečka Besednjaka, zidarja v pokoju iz Šempasa: »Jaz knjig ne berem. Mislim, da sem prebral zadnjo pred 15 leti. Knjigo z naslovom *Moje življenje s čebelami* mi je podaril moj sosed Franc. Čeprav nisem čebelar, sem jo začel brati in nisem nehal, dokler je nisem prebral do konca. Takšne zanimive knjige še nisem imel v roki.« Cena knjige je 20,00 EUR in jo lahko naročite v tajništvu ČZS (ines.zunic@czs.si ali 01/729 61 00).

Tajništvo ČZS

Izšla knjiga *Medovite rastline*

Čebelarske zveze Slovenije kot založnik z veseljem sporoča, da je izšla obsežna knjiga avtorja dr. Trajčeta Nikoloskega z naslovom *Medovite rastline*. Knjiga na 366 straneh podrobno opisuje skoraj 200 medovitih rastlin, ki jih najdemo v Sloveniji in so z vidika čebelarstva zelo pomembne. Knjiga je shematično urejena glede na čas cvetenja rastlin od spomladi do jeseni. Poleg opisa rastlin knjigo bogatijo slikovite fotografije cvetočih rastlin, kar nam bodo v veliko pomoč pri njihovem prepoznavanju v naravi. Cena knjige je 24,99 EUR in jo lahko naročite v tajništvu ČZS (ines.zunic@czs.si ali 01/729 61 00).

Tajništvo ČZS

Izvajanje osnovne odbire in menjava matic – pomoč terenskih svetovalcev

Osnovna odbira v čebelarstvu je selekcija čebeljih družin glede na obarvanost obročkov na zadku čebel delavk. Kadar imamo v čebelji družini več kot dva odstotka čebel z rumenimi obročki na zadku, zamenjamo matico. S tem iz populacije čebel v Sloveniji izločamo križance. Za učinkovito izvajanje osnovne odbire v čebelarstvu moramo biti pri pregledih čebeljih družin na to lastnost zelo pozorni. Kadar v posamezni družini na eni strani polnega sata s čebelami opazimo več kot 20 čebel z rumenimi obročki na zadku, moramo matico čim prej zamenjati z drugo. Če imamo težave pri pregledih čebeljih družin na obarvanost obročkov, se za brezplačno svetovanje posvetujemo s terenskimi svetovalci v čebelarstvu. Tako se boste dogovorili za osebno svetovanje

Foto: Tomaž Samec

Ali prepoznaš razliko tudi pri pregledu svojih čebel?

pri pregledu čebeljih družin. Praktično vam bo prikazal, na kaj je treba biti pozoren, in tudi samo tehniko, kako pregledati čebele in ugotoviti, ali je morda kakšna obarvana.

Sedaj terenski svetovalci v čebelarstvu intenzivno izvajajo osebna terenska svetovanja pri čebelarjih glede osnovne odbire v čebelarstvu. Terenski svetovalci imajo namreč rok do 10. junija, da sporočijo potrebe po zamenjavi matic s svojih območij delovanja. Če skupaj ugotovita, da so v posamezni čebelji družini prisotni križanci, vam bo predlagal zamenjavo matic, ki jo boste prejeli brezplačno. Za to čebelarji pokličite terenskega svetovalca in skupaj ugotovita stanje obarvanosti čebel v vašem čebelarstvu.

Naloga vseh čebelarjev je, da smo pri pregledih čebeljih družin na to lastnost pozorni, in če opazimo pri čebelah prisotnost križancev, da sami zamenjamo matico ali pokličemo terenskega svetovalca, ki nam bo v tej smeri pravilno svetoval. Seznam terenskih svetovalcev je objavljen na spletni strani ČZS.

Seveda vam bodo v tem času svetovali tudi brezplačno – z drugih področij čebelarstva, torej s področja tehnologije čebelarjenja, varne hrane in iz ekonomike v čebelarstvu. Vse je na nas, da se opogumimo in navežemo stik s terenskimi svetovalci in skupaj rešimo problem pri čebelarjenju. In vsi skupaj se moramo zavedati, da čebelarimo na izvornem območju kranjske čebele, ki ima mnogo cenjenih etoloških lastnosti, po katerih je znana in cenjena tako pri nas kot tudi po vsem svetu.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ

Urniki svetovalnih delavnic terenskih svetovalcev JSSČ v juniju

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
3. jun.	17.00	Izvajanje osnovne odbire v čebelarstvu	Roman Marinko	Društveni prostori ČD Barje na Oš Livada, Ljubljana	g. Marinko 030/604 008
15. jun.	16.00	Izvajanje osnovne odbire v čebelarstvu	Franc Podrižnik	Spominski čebeljak Frana Mlinška na Grilovi domačiji v Lipju pri Velenju	g. Moravec 041/775 571
15. jun.	18.00	Izvajanje osnovne odbire v čebelarstvu ter dobra tehnološka praksa v čebelarstvu	Franc Tratnjek	Medgeneracijski center Bukovje v Veliki Polani	g. Sobočan 031/267 648
19. jun.	16.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu	Franc Podrižnik	Čebeljak pri Rateju, Pongrac 80, Griže	g. Ratej 041/673 698
28. jun.	9.00	Izvajanje osnovne odbire v čebelarstvu ter dobra tehnološka praksa v čebelarstvu	Peter Babnik	Društveni čebeljak ČD Vojnik	g. Babnik 041/211 295

Urniki usposabljanj v juniju

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti izkaznico ČZS! Za praktično delavnico Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarske prakse je obvezna prijava zaradi omejenega števila prostih mest. Usposabljanje »Terenski ogledi medovitih rastlin in povzročiteljev gozdnega medenja« v primeru slabega vremena odpade. Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si.**

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
2. jun.	16.00	Terenski ogledi medovitih rastlin in povzročiteljev gozdnega medenja	Aleš Bozovičar	Pri čebelnjaku, Šmartinska 185, Ljubljana	g. Omrčen 041/398 105

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
3. jun.	16.00	Terenski ogledi medovitih rastlin in povzročiteljev gozdnega medenja	Aleš Bozovičar	Javni zavod ŠKTM, Mariborska cesta 4, Radlje ob Dravi	g. Planinšič 041/328 437
5. jun.	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Brane Borštnik	učni čebeljak Čebelarški dom, Sela pri Otovcu, Črnomelj	g. Milinkovič 030/604 090
5. jun.	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	dr. Stanislav Kapun	Čebeljak Slavka Špura, Lancova vas	g. Repič 031/484 527
6. jun.	9.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	g. Anže Perčič	ČRIC, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Perčič 041/523 781
8. jun.	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Brane Borštnik	Učni čebeljak, Prilesje 3a, Velike Lašče	g. Borštnik 031/336 905
10. jun.	16.00	Terenski ogledi medovitih rastlin in povzročiteljev gozdnega medenja	Aleš Bozovičar	Parkirno mesto pred pošto Pivka, Prečna ulica 1, Pivka	g. Gombač 031/307 940
11. jun.	16.00	Terenski ogledi medovitih rastlin in povzročiteljev gozdnega medenja	Aleš Bozovičar	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačevič 01/729 61 24
11. jun.	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Brane Borštnik	Učni čebeljak ČZS, Kranjska cesta 1, 1225 Lukovica (za Logističnim centrom Hofer)	ga. Kovačevič 01/729 61 24
12. jun.	16.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Franc Podrižnik	Čebeljak Franca Podrižnika, Kokarje	g. Podrižnik 041/420 821
12. jun.	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Brane Borštnik	Čebeljak Jožeta Tomšeta, Globočice 5, Krška vas	g. Kelhar 031/893 230
12. jun.	18.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	dr. Stanislav Kapun	Čebelarstvo Pavlovič, Log 63, Rogatec	g. Pavlovič 040/814270
13. jun.	8.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Franc Podrižnik	učni čebeljak ČD Zagorje, Valvazorjeva 2, Izlake (pri piceriji Čebelica)	ga. Paš 040/164 945
13. jun.	9.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Štefan Šemen	Učni čebeljak pri Čebelarskem domu Beltinci	g. Šemen 031/787 235
13. jun.	9.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Miran Kadiš	Učni čebeljak ČD Prevalje, Na Prevaljah, na Fari, Prevalje	g. Vogel 041/347 229
15. jun.	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Brane Borštnik	Anovec 7, Zdole pri Krškem, Zdole	ga. Pacek 041/852855
17. jun.	16.00	Terenski ogledi medovitih rastlin in povzročiteljev gozdnega medenja	Aleš Bozovičar	Čebelarški center gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Perčič 041/523 781
18. jun.	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Franc Kobe	Čebeljak Franca Kobeta, Dolž, Lipnica 15	g. Kobe 041/940 606
19. jun.	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Marija Sivec	Šolski čebeljak pri OŠ Frana Erjavca Nova Gorica	g. Hozjan 041/474 403
19. jun.	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Janez Markič	Dom čebelarjev ČD Škofja Loka, Brode 37, Škofja Loka	g. Novak 041/590 166
19. jun.	18.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	dr. Stanislav Kapun	Učni čebeljak Sv. Jurij ob Ščavnici	g. Žinkovič 031/524 792
20. jun.	9.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Franko Dolgan	Čebelarstvo Franko Dolgan, Narin 101, Pivka	g. Dolgan 040/757 694
20. jun.	9.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Vladimir Fajdiga	Park Gozdarske šole Postojna, Tržaška cesta 36, Postojna	g. Fajdiga 031/381881
22. jun.	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Franc Kobe	učni čebeljak Belokranjska čebelarška učna pot, Žuniči	g. Milinkovič 030/604 090
22. jun.	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Franc Kobe	Čebeljak pri čebelarskem domu Podstenice	g. Andrejčič tone.andrejic@ guest.arnes.si

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
23. jun.	18.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Marija Sivec	Zavod za gozdove, Trg sv. Ahacija 2, Idrija	g. Kolenc 041/468 121
23. jun.	18.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	Miran Kadiš	Učni čebelnjak ČD Prevalje, Na Prevaljah, na Fari, Prevalje	g. Vogel 041/347 229
26. jun.	17.00	Oskrba čebel skozi leto po načelih dobre čebelarke prakse*	dr. Stanislav Kapun	Čebelarški center Slovenska Bistrica, Zgornja Bistrica 9, Slovenska Bistrica	g. Prah 041/768 351

* Usposabljanja iz Javnega naročila za izvedbo usposabljanja v čebelarstvu

Podatki o gibanju tehtnic od 21. aprila 2020 do 20. maja 2020

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja	Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja
Bled – golf	0,2	Sadno drevje, travniki	Lukovica – Prevoje	1,3	Javor
Bled – Zasip	4,2	Sadno drevje, travniki	Mali Bakovci – Prekmurje	8,8	Oljna ogrščica, akacija
Bled Selo – vznožje Jelovice	1,5	Travniki, gozdna podrast	Malič – Laško	7,7	Javor
Bohor – Planina pri Sevnici	4,2	Travniki, javor	Menišija – Logaška planota	4,3	Javor
Brežice	8,6	Oljna ogrščica	Metlika – Bela krajina	-1,4	Ni medilo
Brezje – Peračica	1,4	Sadno drevje, travniki	Murska Sobota – učni čebelnjak	5,0	Oljna ogrščica, akacija
Čentiba – Lendava	17,3	Oljna ogrščica, detelja inkarnatka, akacija	Novi svet – Hrušica	4,2	Travniki, javor
Činžat – Lovrenško Pohorje	2,5	Javor	Oplotnica – Slovenska Bistrica	-0,8	Ni medilo
Črni Vrh – Idrija	4,0	Javor	Podčetrtek – pristava	7,6	Akacija
Dankovci – Goričko	6,5	Akacija	Pokojišče – Ljubljanski vrh	5,1	Javor
Dekani – Koper	6,1	Akacija	Polhov Gradec – Podreber	7,9	Javor
Dolenjske Toplice	-1,7	Ni medilo	Poljane – Racna gora	4,0	Javor
Gornji Grad	9,4	Javor	Poljanska gora – Bela krajina	-2,2	Ni medilo
Ilirska Bistrica	-2,6	Ni medilo	Ravne – Šoštanj	3,1	Javor
Iška vas – Krim	5,0	Javor	Ribniško Pohorje	1,3	Javor
Izlake – Zagorje	2,7	Javor	Ruško Pohorje – vznožje	-1,1	Ni medilo
Javorniki – vrh	3,5	Javor	Ruško Pohorje – vrh	-0,7	Ni medilo
Kalce – Hrušica	2,5	Javor	Sevnica – Krško	5,1	Javor
Kanalsko	16,7	Javor	Šempeter – Goriško	10,3	Akacija
Kojsko – Podsabotin	18,1	Akacija	Šenčur – Kranj	-4,2	Ni medilo
Kostanjevica na Krki – Gorjanci	7,0	Javor	Šentjanž – Mokronog	5,1	Javor
Kozarišče – Loška dolina	2,8	Javor	Sveta Ana – Lenart	9,1	Travniki, javor
Kranjska Gora	3,2	Regrat, sadno drevje	Tolminsko	7,8	Javor
Kresnice – Kresniški vrh	-3,0	Ni medilo	Trojane – Limovce	4,8	Javor
Krim – Kurešček	7,5	Javor	Veliki Boč – Kozjak	8,3	Javor
Kunč – Kočevski rog	3,7	Javor	Vrh – Kočevski rog	0,3	Javor
Ljubljana – mesto	-2,0	Ni medilo	Zahod – Goteniška gora	4,2	Javor
Ljubljansko barje	-1,4	Ni medilo	Zavrč – Haloze	8,2	Akacija
Ljutomer	6,6	Oljna ogrščica, akacija	Žužemberk	-1,4	Ni medilo

Ponudba v mesecu juniju – AKCIJA

Junija imamo na Čebelarški zvezi Slovenije v **akcijski ponudbi** naslednje artikle. Vsa naročila sprejemamo na tel. št.: 01/729 61 00 ali na e-naslov: ines.zunic@czs.si.

- Otroška majica 8,00 EUR – 15 % = **6,80 EUR**
- Knjižica *Značilnosti slovenskega medu* 2,70 EUR – 10 % = **2,43 EUR**
- Pridelava in predelava voska 4,34 EUR – 10 % = **3,90 EUR**
- Vse o sodobnem čebelarjenju 22,00 EUR – 10 % = **19,80 EUR**

**IZDELAVA ČEBELARSKÉ OPREME
TRGOVINA - ČEBELARSTVO
ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN**

Robert Kocjan s.p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307
GSM: 031 351 964
E-pošta: robineli@siol.net
WWW.RIHAR-KOCJAN.SI
Delovni čas: od pon. do čet.:
9.00-12.00 in 15.00-17.00,
pet.: 9.00-15.00
ZMERNE CENE - TRADICIJA - KAKOVOST - IZKUŠNJE,
PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU
Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

MATIČNA REŠETKA

SATNIK AŽ, LR, LR2/3

SIPALNIK

SMUKALEC ZA CVETNI PRAH

VSE ZA OBNOVO PANJEV

LOVILEC ROJEV - LESICA

KOZICA ZA SATNIKE

DVO IN TRI SATNI PANJIČKI

OJAČANA RAZSTOJIŠČA,
RAZSTOJIŠČA 11 + 3,
JHAČI ZA SATNIKE

SATNICE

**NOVO!!!!
VSE ZA IZDELAVO PANJEV IZ
NERJAVEČEGA MATERIALA!**

IZDELAVA IN PRODAJA
VSEH VRST SATNIC.
PO DOGOVORU MOŽNA IZDELAVA
SATNIC IZ LASTNEGA VOSKA.
**MOŽNA JE
IZDELAVA SATNIC IZ
LASTNEGA VOSKA
OD 20 kg DALJE.**
OGLEDITE SI IZDELAVO
SATNIC NA
NAŠI SPLETNI STRANI.

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor
Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas:
od ponedeljka do petka od 8.30 do 17. ure
sobota: od 8. do 13. ure.

GSM: 051/348-426

e-mail: jana.pp@amis.net

www.cebelski-center.si

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana
Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

- Satniki AŽ-lipovi, rogljičeni
- Panji AŽ, LR
- Čebelarska oprema in drobní pribor
- Čebelje pogače

- Točila in posode za med
- Satne osnove AŽ, LR, Kirar

- Steklena in kartonska embalaža za med, propolis, medene pijače in ostale čebelje pridelke
- Darilni program

Naročeno blago vam lahko pošljemo s paketno pošto, pri večji količini pa po vaši dostavimo na dom!

Mali oglasi

PRODAM

Kakovostne čebelje matice pod nadzorom KIS-a in na podlagi 25-letnih izkušenj. Matice pošiljamo po pošti ali jih prevzamete osebno. Čebelarstvo Vidovič – vzreja čebeljih matic, www.cebelaarstvo-vidovic.si (Jože Vidovič, Apače 300, 2324 Lovrenc na Dravskem polju), tel.: 041/579 827 ali na: joza.vidovic@gmail.com.

Seme ajde, kranjske sive, primereno za seme ali moko, tel.: 041/657 533.

Cvetni prah, svež, tel.: 031/474 758.

Cvetni prah osmukanec, svež, očiščen, kakovosten, možna dostava ali po pošti, popust za večje količine (Bela krajina), tel.: 040/845 113.

Cvetni prah, kakovosten, letošnji, svež ali posušen, možno pošiljanje po pošti (okolica Kranja), tel.: 040/957 885.

Cvetni prah oljne ogrščice ter mešani travniški, sveže zamrznjen, skrbno očiščen, pridelan na prekmurskih poljih in travnikih, tel.: 040/692 397.

Cvetni prah, iz neokrnjene narave, očiščen in zamrznjen, primeren za apiterapijo, za zatiranje varoj uporabljamo organske kisline, tel.: 051/610 398.

Cvetni prah, svež ali posušen, pošljem tudi po pošti, ter 4 nove AŽ-panje, tel.: 041/236 256.

Akacijev, cvetlični, lipov, kosta-njev in gozdni med ter matični mleček, tel.: 041/587 573.

Akacijev, cvetlični, lipov, kosta-njev in ajdov med, tel.: 040/217 542.

Akacijev, cvetlični, lipov, gozdni in ajdov med, tel.: 041/784 775.

Cvetlični in javorjev gozdni med iz Kočevskega gozda ter ometence, 1,5 kg čebel z letošnjo matico, možna dostava, tel.: 041/385 620.

Tri čebelje družine na 7 AŽ-satih (Horjul), tel.: 041/241 788.

Štiri močne čebelje družine na 2/3 LR-satih, lahko s panji ali brez, tel.: 031/759 302.

Nekaj družin na AŽ- ali LR-satih (Dolenjska), tel.: 040/838 956.

Čebelje družine na 5 in 7 AŽ-satih (Vrhnika), tel.: 041/853 793.

Čebelje družine na 5, 7 in 10 satih, s panji ali brez, tel.: 041/614 683.

Čebelje družine na 6 oziroma 9 satih (Begunje na Gorenjskem), tel.: 041/633 185.

Čebelje družine na 10 AŽ-satih (okolica Mozirja), tel.: 031/867 018.

Več čebeljih družin z lanskimi maticami (Koroška), tel.: 040/412 793.

Lipov les (okolica Domžal), tel.: 051/346 887.

Lipove AŽ-satnike, nesestavljene ali kakovostne sestavljene, lepljene in sponkane, popust za večje količine, možna dostava (Bela krajina), tel.: 040/845 113.

90 satnih pitalnikov in 20 trisatnih plemenilčkov za vzrejo matic, tel.: 041/606 013.

Pet AŽ-panjev 10-satarjev, lipovih, s testnim vložkom in dvema pitalnikoma, tel.: 041/822 366.

AŽ-panje, 10-satarje, rabljene, ter nekaj trietažnih, tel.: 04/510 62 50, 031/657 490.

Novo AŽ 7- in 10-satarje, tudi trietažne, 20 naseljenih, ter sublimator in ometalnik, tel.: 031/501 801 (po 19. uri).

Novo AŽ-panje 10S ter 7-satne kranjiče z rogljičnimi spoji, s testno mrežo ter rogljičnimi, vrtnimi lipovimi AŽ-satniki, tel.: 040/838 754.

Nekaj novih 11 + 3 AŽ-panjev, tel.: 040/426 736.

Trietažni AŽ-panj 10-satar z visoko podnico (Bela krajina), tel.: 040/451 246.

Nakladne AŽ-panje, tel.: 041/507 254.

Dva LR-panja po dve nakladi z močnima družinama (okolica Celja), tel.: 041/707 856.

Čebeljak, 4 × 2 m ter malo rabljeno štirisatno točilo za med (Bojanci), tel.: 07/360 44 76.

Čebeljak z 10 AŽ-panji in tremi naseljenimi družinami, toplotno izoliran, ter tri čebelje družine na 10 AŽ-satih (Grosuplja), tel.: 031/609 260.

Nov čebeljak z naseljenimi, novimi 15 AŽ-panji 10S ter naravne roje in ometence, tel.: 031/446 349.

Samostoječi zabojnik z 8 AŽ 11-satnimi panji za prevoz z avtoprikolico, družine so v odlični kondiciji, tel.: 051/692 111.

Starejše točilo na 4 AŽ-sate, tel.: 031/472 223.

Strojni ometalnik 12V in nekaj rabljenih 7S in 5S AŽ-panjev, tel.: 040/681 006.

Trisatno točilo, 20-litrsko posodo nerjavečo, stojalo za odkrivanje satov, staro tri leta, kot novo, komplet (Ptuj), tel.: 070/850 634.

Več posod inox za med, 100 kg, tel.: 041/619 034.

KUPIM

Večjo količino čebeljega voska, tel.: 041/772 399.

Pogon za točilo z regulacijo obratov, tel.: 051/322 737.

ODDAM

Čebelarstvo koč na Zelenici v dnevni najem, vse informacije dobite pri ČD Antona Janše Breznica na: zirovnica96@gmail ali na tel.: 041/618 775.

PODARIM

Kozarce za slovenski med ter kozarce za vlaganje zelenjave, rabljene, oprane, večjo količino (Grosuplje), tel.: 070/833 104.

VZREJNI CENTER RODICA

Grant 1e, 5242 Grahovo ob Bači

Ponujamo vam označene matice čiste kranjske sivke.

Najbolj medonosna linija matic na progenem testu KIS-a v letu 2017.

Naročila: tel.: 031/254 995 e-pošta: info.carnica@gmail.com

Prevzem: osebno ali po pošti

KOLIČINSKI POPUST

S KAKOVOSTJO DO USPEHA!

RAZPISI ZA STOJIŠČA

Spletna stran ONS: <https://ecebelaar.czs.si> Telefonski odzivnik: 01/729 61 20.

Vse vloge morajo biti v skladu s Pravilnikom o katastru čebelje paše, čebelarstem pašnem redu in programu napovedi medenja (Uradni list RS, št. 60/2013) pisno posredovane izvajalcem pašnih redov. Glede na trenutno zdravstveno situacijo v državi in na željo izvajalcev pašnih redov čebelarje prosimo, da pisne vloge za namestitev čebel na pašo pošiljajo po elektronski pošti. Predlogo elektronske vloge lahko pridobite na spletni strani ČZS: http://www.czs.si/Admin/load.php?sif_ob=12&sif_file=objave_podrobno&sif_parent=168.

ČD	Čebelja paša	Rok za oddajo vlog	Naslov za oddajo elektronske vloge	Informacije
Postojna	gozd	15. junij 2020	info@cebelsko-drustvo-postojna.si	g. Milharčič 041/492 852 (Javorniki) in g. Možina 040/233 178 (Nanos)
Pivka	gozd	31. junij 2020	dejan.sanabor@gmail.com	g. Sanabor 041/933 366

ČEBELARSTVO DEBEVEC

APIS MED

Trgovina in proizvodnja: Vrhnika, Opekarska 16
tel.: 01/755 12 82, faks: 01/755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
14.00–16.00
ob sobotah 9.00–12.00
info@apis-med.si
www.apis-med.si

10-SATNI AŽ-PANJ	NAKLADNI AŽ-PANJ	KAKOVOSTNI AŽ-SATNIKI CENA 0,90 EUR LASTNA PROIZVODNJA ZBITI, LEPLJENI, VRTANI	SAMO 1,45 EUR/KG	USIPALNIKI kovinski 10-S, 9-S, 7-S, 5-S	TRIETAŽNI AŽ-PANJ	DVOJNO CEDILO ZA MED	Plastična posoda 25kg
PLATIČNO OBEŠALO (AŽ) IN RAZSTOJIŠČE (LR)	ČEBELJE POGAČE LASTNA PROIZVODNJA CENA 1,28 EUR/KG NAD 100 KG CENA 1,23 EUR/KG	ČEBELJE POGAČE LASTNA PROIZVODNJA CENA 1,28 EUR/KG NAD 100 KG CENA 1,23 EUR/KG	ČEBELJE POGAČE LASTNA PROIZVODNJA CENA 1,28 EUR/KG NAD 100 KG CENA 1,23 EUR/KG	PRAŠILČEK AŽ 3-, 5-, 7- IN 9-SATNI	GRELEC ZA MED - OKROGLI 106 CM ALI 86 CM	KAKOVOSTNA RSF-TOČILA IN POSODA	

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,45 EUR/kg. ■ Za izdelavo satnic uporabljamo samo steriliziran vosek (30 min nad 125 °C), ki ga predhodno mehansko očistimo nečistoč (do 90 %) s posebnim postopkom posedanja (nečistoče so večinoma težje od čebeljega voska), s čimer vam zagotavljamo čistejši in kakovostnejši vosek. ■ Sprejemamo prednaročila za čebelje družine (3-s in 7-s) ter za čebelje matice.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | 8493 Klösch, Avstrija
Telefon & faks: +43 (0) 3475/2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:
Ponedeljek–petek: 8.00–12.00, 13.00–18.00
Sobota: 8.00–12.00

Jezik za sporazumevanje: nemščina in slovenščina.
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade, d. o. o., iz Senčurja in
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor.

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom! Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi svojega voska ali starega satja! Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
- Zelo ugodno razmerje med količino in kakovostjo.
- Po želji izdelujemo satnice vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.

Vzreja matic JOŽE HERBAJ

Nedeljica 29, 9224 TURNIŠČE
Tel.: 02/572 14 70 in GSM: 041/214 980
Sprejemamo naročila za označene matice
kranjske sivke iz odbranih matičarjev,
vzrejenih pod nadzorom KIS-a.

**MATICE LAHKO PREVZAMETE OSEBNO,
POŠILJAMO PA JIH TUDI PO POŠTI!**

ČEBELARSTVO
*Matice pod nadzorom KIS-a
od maja do pozne jeseni.
Pošiljamo tudi po pošti.*

Vzreja matic

Donko Bojan
gsm: 041 580 224
e-mail: donkob@siol.net

Dolgovaške gorice 16
9220 Lendava

Vzreja matic BUKOVŠEK – od leta 1934 –

Ponujamo vam označene
matice kranjske sivke.

Matice pošiljamo večkrat
na teden.

Tel.: 01/361 24 28

Gsm: 031/027 780

Golo Brdo 19
I215 Medvode

Vzrejammo kakovostne
matice kranjske sivke
pod nadzorom KIS-a.
Matice lahko
prevzamete osebno
ali pa vam jih pošljemo
po pošti.

Vaneča 70a, 9201 Puconci
Tel.: 031 727 837
e-pošta: info@kapun.net
www.medenizaklad.si/matice

VZREJA ČEBELJIH MATIC GABER

Novačanova ulica 3, 3202 Ljubčna
Tel.: 031 705 961, 03 5461447
e-pošta: mat.gab@siol.net

Kakovostne in označene oprasene matice pod nadzorom KIS-a lahko prevzamete osebno ali pa Vam jih pošljemo po pošti!

VZREJA ČEBELJIH MATIC

Čebelarstvo

PETELIN

- Kakovostne matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev, vzrejenih pod nadzorom KIS-a.
- Čebelje družine na 3,5,7 in 10 satih.

IRMA PETELIN

Pliskovica 102, 6221 Dutovlje

Tel.: **051 470 907**

e-pošta.: cebelarstvo.petelin@gmail.com

MATICE ČEBELARSTVA PISLAK BALI

Največje slovensko vzrejališče matic z več kot 50-letnimi izkušnjami vam tudi letos ponuja oprasene in neoprasene matice z vrhunskimi proizvodnimi lastnostmi. Zaradi velikega zanimanja vas prosimo, da matice pravočasno rezervirate. Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico ČZS priznamo 4-% popust ob nakupu opreme in pribora, matic in čebeljih pridelkov v vrednosti več kot 50 EUR.

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

031/734 905 • info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

VZREJA ČEBELJIH MATIC

V okviru društvenih dejavnosti čebelarkega društva SI.Bistrica pod nadzorom KIS vzrejamo kvalitetne matice Kranjske sivke. Lahko jih prevzamete osebno ali vam jih pošljemo po pošti.

GSM: 041 667 759
EMAIL: poslek.boris@t-2.net
BORIS POSLEK, Mariborska 45, 2314 Zg. Poljskava

Čebelarstvo in vzreja matic Jožica in Jožef Tratnjek

Žižki 93, 9232 Črenšovci

Pri nas dobite kakovostne in označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev. Vzreja poteka pod nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti, tudi v tujino.

Tel.: 041/886 652, 031/574 775,
e-pošta: joze.tratnjek@siol.net

Vzreja matic

Vozelj

Ladislav Vozelj
Dragovšek 18
1275 Šmartno pri Litiji

☎ 031 328 956, 041 618 786
✉ narocanje@eko-cebelarstvo-vozelj.si
🌐 www.eko-cebelarstvo-vozelj.si

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Prevzem po pošti ali osebno (po predhodnem naročilu).

Vzreja matic DARKO GRM

Hude Ravne 1, Dole pri Litiji

Tel.: 01/897 21 45, 041/900 606, 040/593 488

e-naslov: dejangrm99@gmail.com

- Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS-a.

ČEBELJE MATICE

zreli matičniki, paketni roji
čebelje družine na LR-satju

GSM 051 325 369; 041 936 306
cebelarstvo.medokost@gmail.com
www.apis-mellifera-carnica.eu

Vzrejališče čebeljih matic Kozjansko
Medokošt & Medovita
Matija Koštomaj & Ivana Kovačević
Lažiše 52, SI - 3225 Planina pri Sevnici

VZREJA MATIC

Nudimo vam označene matice kranjske sivke in zrele matičnike odbranih matičarjev, vzrejene pod nadzorom KIS. Matice lahko dobite od 10. maja do pozne jeseni. Prevzamete jih lahko osebno ali vam jih pošljemo po pošti.

ČEBELARSTVO KOLAR

Peter Kolar, Doklece 3, 2323 Prujska Gora

☎ 041 587 573

Nudimo vam tudi različne vrste medu in matični mleček.

- Registrirano vzrejališče čebeljih matic pri MKCP vam nudi oprasene in neoprasene čebelje matice. Ponujamo tudi zrele matičnike znane starosti.
- Vzreja poteka po preizkušeni vzrejni metodi ter z lastno odbiro v selekcijskem čebelnjaku s sodelovanjem KIS (DPO) in ČZS (PRO).
- Matice lahko prevzamete osebno, pošljemo jih po Sloveniji in v tujino.

Čebelarstvo Cvet

Mitja Nakrst, Žeje 30, 1233 Dob pri Domžalah
T: 031 291 603
www.cebelarstvocvet.si
www.carnica-beequeens.com
info@cebelarstvocvet.si

VZREJA ČEBELJIH MATIC

Čebelarstvo Vidovič

Jože Vidovič
Apače 300
2324 Lovrenc na Dr. polju

Na podlagi 25-letnih izkušenj vzrejamo kvalitetne matice pod nadzorom KIS. Matice pošiljamo po pošti ali jih osebno prevzamete.

041 579 827

www.cebelaarstvo-vidovic.si

VZREJA ČEBELJIH MATIC Henrik Zaletelj

Vzrejamo matice čiste kranjske sivke pod nadzorom KIS-a. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti. Sprejemamo tudi naročila za matičnike.

Fužina 59, 1303 Zagradec, TEL.: 01/788 60 86
GSM: 041/775 333 in 031/775 333
E-POŠTA: zaletelj.henrik@gmail.com

VZREJA MATIC ČEBELARSTVO DREMELJ

Janez Dremelj, Dragovšek 13, 1275 Šmartno pri Litiji
GSM: 041/836 050, 041/779 119, Tel.: 05/971 06 23
e-pošta: vzreja.dremelj@gmail.com

Sprejemam naročila za matice čiste kranjske sivke in zrele matičnike. Matice so označene, lahko jih prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti. Ob večjem naročilu matic je poštnina brez plačna.

GJ PANJ

- za prehod iz AŽ v NAKLADNO čebelarjenje ("prednosti enakega satnika"),
- primeren za ZAČETNIKE (kompatibilen z LR in DB nakladami, enostavno rokovanje, hranjenje in zdravljenje čebel),
- KVALITETNA IZDELAVA (rogličeni spoji, kvaliteten smrekov les),
- MOŽNOST DOSTAVE.

040 464 873

www.mojcebelnjak.si

Mizarstvo *Strgar* d.o.o., Primičeva ulica 10 a, 1291 Škofljica
Panje izdelujemo po načrtih in s sodelovanjem z univ. dipl. inž. Ivanom Jurkovičem.

ČEBELJI KORIDOR ZA PREPREČEVANJE ČEBELJEGA ROPA

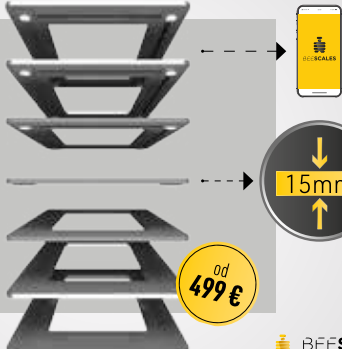

5 kosov: **29,80 €**

Naročila: 031 536 229 ali www.cebeljikoridor.si

CEBELJIKORIDOR.SI

Čebelarška tehtnica višine samo 15 mm

Tehtanje do 5 panjev

Več informacij na www.BeeScales.io
031 536 229

Od **499 €**

BEE SCALES

DOLINŠEK MARJAN S.P., IZDELAVA ČEBELARSKO OPREME, MD OPREMA

Sončni topilnik

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313 po 15 uri
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com
<http://ometalnik.si>

Ometalnik

Osmukalnik

KUNSTELJ

Miha Kunstelj s. p., inž. Jože Kunstelj s. p.
Zavrți 41, 1234 Mengeš
Tel.: 031/352 797, 01/723 70 27, 031/893 276
E-pošta: jm-kunstelj@amis.net
www.jm-kunstelj.com

Čebelarški jopiči, kombinezoni, klobuki, kape, rokavice, pajčolani ...
Čebelarška točila (3-, 4- in 5-satna, plastika in inox)
in posode za med (50, 70 in 100 l), rezervni deli za točila,
motorji (80 in 110 W), ročni pogoni, plastični ventili ...
NOVO: kape s svetilko in povečevalom

NOVO V PRESTRANKU TRGOVINA S ČEBELARSKO OPREMO

Vse za čebelarstvo: panji, satnice, zaščitna oprema, embalaža, pogače, čebelarstvo orodje, oprema za točenje ... Lepo vabljeni.

Urniki: pon.–pet.: 8.00–12.00 in 13.00–16.00.
tel. št.: 031/339 287

API KON-TAKT
Api Kon-takt d.o.o.
Reška cesta 18a,
6258 Prestranek (ob črpalki MOL)
e-naslov: apikontakt2@gmail.com

Izdelava prevoznih čebelnjakov

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
Telefon: 031 681 589

Zapustili so nas

FRANC ČEBIN
1948–2020

V marcu je bolezen premagala našega Franca iz Kisovca. V svojem poklicu je užival in bil izredno uspešen, zato je bil njegov prispevek pomemben pri razvoju ETI Izlake in na več drugih področjih, kjer je deloval. Vseskozi je bil društveno dejaven v športu, rad je imel ribe in ptice. Največja ljubezen poleg družine pa so mu bile čebele. Bil je odličen čebelar in nenadomestljiv član društva. Kar pet mandatov je bil član upravnega odbora. Zaradi njegove dejavnosti ga bomo zelo pogrešali na naših delovnih akcijah, strokovnih ekskurzijah, še posebej pa bomo pogrešali njegovo hudomušnost. Za njegov očitni prispevek pri razvoju društva je prejel visoki odlikovanji A. J. III. in II. stopnje. Prejel je še veliko drugih priznanj in odlikovanj.

ČD Zagorje

JANEZ KOŠIR
30. 5. 1930–16. 9. 2019

Na pokopališču v Poljanah smo se čebelarji domačega društva s praporom in poslovnim govorom poslovili od svojega dolgoletnega člana Janeza Koširja. S čebelami se je spoznal s 13. leti, ko si je za birmansko darilo pridobil prvi panj čebel. Svoje čebelarstvo je nato razvijal v vasi Zakobiljk, kjer je imel do 50 družin. V naše društvo se je vključil leta 1951 in bil vse do svoje smrti dejaven na vseh ravneh društvenega delovanja. V zgodovino društva bo zapisan kot pobudnik in eden glavnih organizatorjev odbora za izgradnjo čebelarskega doma. Bil je dolgoletni član

upravnega odbora in sodelavec raznih prireditev. Za svoje delo je prejel odličja A. J. III., II. in I. stopnje. Škofjelški čebelarji

KARL ČRNČEC
1930–2020

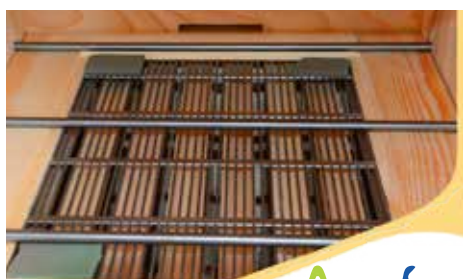
V 90. letu se je od nas poslovil prijatelj in čebelar z dušo in srcem Karl Črnčec, po domače Finštrov Korl. Rodil se je 10. septembra 1930 v Zg. Partinju. Čebelariti je začel že v rani mladosti. Leta 1955 je z nekaj čebelarji ustanovil čebelarsko družino v Jurovskem Dolu. Bil je vesten čebelar, svoje znanje je delil z vsemi. Vesel je bil tudi, ko se je sin včlanil v naše društvo, saj mu je podaril nekaj AŽ-panjev. Karl je dobil veliko priznanj, tudi odličji A. J. III. in II. stopnje. V društvu je vodil vse funkcije. Nazadnje je bil predse-

dnik disciplinske komisije. Vsi, ki smo ga poznali, ga bomo ohranili v lepem in spoštljivem spominu. ČD Sveti Jurij Jurovski Dol

PAVLE KRŽIŠNIK
1935–2020

V aprilu nas je po krajši bolezni tiho zapustil Pavle Kržišnik. Čebelariti je začel pri rosnih 17 letih, bil je velik ljubitelj narave. Čebele so mu bile velika opora. Njegove ljubljenske so bile vedno dobro oskrbovane. Po poklicu je bil mizar, zato je večino panjev izdelal sam. Čebelaril je s 25 čebeljimi družinami v vasi Samotorica v ličnem vikendu. Bil je vzoren član ČD Dolomiti. Pogrešali ga bomo, žal pa se nismo mogli od njega dostojno posloviti, zaradi stanja epidemije covid-19. Ohranili ga bomo v lepem spominu. ČD Dolomiti Polhov Gradec

ApiLifeVar

4 AKTIVNE UČINKOVINE proti varozu

Chemicals Laif

- Visoka učinkovitost (višja od 90 - 95 %).
- Ni rezistence.
- Enostavna & varna uporaba.
- Podprto z več kot 15 let izkušenj.
- Odobreno za ekološko čebelarstvo.
- Odmerek prilagodljiv glede na stopnjo okuženosti z varozo, temperaturo in tip panja.

Apifor

Tekoča mravljična kislina 60 %
IDEALNA KONCENTRACIJA ZA MAKSIMALNO UČINKOVITOST

Novo na našem tržišču – vprašajte pri svojem veterinarju!
Obdobje tretiranja: • Pomlad – poletje • Jesen • Pri zunanji temperaturi 10 - 30 °C

Zdravilo brez recepta. Pred uporabo natančno preberite navodilo! O tveganjih in neželenih učinkih se posvetujte z veterinarjem ali s farmacevtom.

080 13 15
VETCONSULT PHARMA d.o.o.

6102 (last. spreminjanje)

- Odlična toleranca.
- Odmerjanje prilagodljivo prostornini panja.
- Konstantno, podaljšano izhlapevanje manjše količine z uporabo primerne evapuratorja.
- Uporaba ob prisotnosti zalege.
- Organski proizvod.

INHALACIJA IZ PANJA

Z inhalacijskimi seti API-AEROSOLI, API-AEROSOL II in API-AEROSOL Plus lahko izvajate aerosolno apiterapijo iz panja. Izbirate lahko med seti z naravnim vlekem in seti s prisilnim vlekem.

POLNJENJE MEDU V VREČKE

Za vas napolnimo med v priročno pakiranje, v osemgramske vrečke. Naj bo vaš med, v praktični embalaži, prisoten povsod, tako v gostinskih lokalih kot v vsakem pohodniškem nahrbtniku.

PROPO STEAM – UPARJALNIK PROPOLISA

Apiterapevtski aparat Propo Steam nam s segrevanjem naravnega propolisa omogoča izvajanje inhalacijske terapije. S priloženim priborom uporabnik sam ali s pomočjo apiterapevta izvaja inhalacije, ki koristijo pri težavah dihalnega sistema. Propo Steam pa je primeren tudi za čiščenje lebdečih delcev, mikrobov in organskih topil iz zraka. Prostor prijetno odišavi z vonjem propolisa.

Medikoel d.o.o., Jalnova cesta 2, 4240 Radovljica, T: 04 537 85 10, M: 041 618 775, info@medikoel.com, www.medikoel.com, www.s-mediko.com

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNČE
☎(05) 368 45 80, ☎(05) 368 45 81
GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
☎(01) 729 61 30, e-pošta: cebelarna.lukovica@gmail.com

OBIŠČITE NAS
V NAŠI SPLETNI
TRGOVINI
WWW.KIPGO.NET

-PANJI
-OPREMA ZA PANJE
-SATNICE
-ZAŠČITNA OPREMA
-OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI
-OPREMA IN PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV
-TOČILA
-CEDILA
-OPREMA ZA SEGREVANJE MEDU
-OPREMA ZA POLNJENJE MEDU
-EMBALAŽA

ZABOJNIKI ZA PREVOZ AŽ IN LR PANJEV PANJEV

IZDELUJEMO:
-PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
-PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
-PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S
-PANJI AŽ KOZINC 11+3

PANJI IN SATNIKI LR (STANDARD, 2/3, 1/2) IN DB TER DELI PANJEV

NUDIMO IZDELAVO SATNIC IZ VAŠEGA VOSKA

TOČILA ZA MED - različni modeli

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO 5% POPUSTA PRI GOTOVINSKEM HAKUPU NAD 100 EUR v naših prodajalnah.

ČISTEJŠI CVETNI PRAH

OSMUKALNIKI ZA CVETNI PRAH ZA AŽ IN LR PANJ VEČJA KOLIČINA CV. PRAHU

VENTILACIJSKI KOMBINEZON, JOPIČ
-zračen
-narejen je iz treh slojev tkanine in predstavlja zato popolno zaščito pred piki čebel

NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

PARNI TOPILNIKI VOŠČIN, SONČNI TOPILNIKI LESENI IN IZ NERJAVEČEGA MATERIALA ZA 1 ALI 2 SATA, PRESE ZA VOŠČINE

MEDNARODNO OCENJEVANJE MEDENIH PIJAČ

Pomurski sejem vas v sodelovanju s Čebelarstvo zvezo Slovenije in Čebelarstvo zvezo društev Maribor vladno vabi na Mednarodno ocenjevanje medenih pijač, ki bo potekalo v Gornji Radgoni **17. julija 2020**.

Strokovna komisija bo skladno s pravilnikom ocenjevala medeno žganje, medene likerje, medice, aromatizirane medice in peneče medice.

Rok za prijavo je 19. junij, vzorce pa bo organizator zbiral na naslovu Pomurskega sejma, Cesta na stadion 2, 9250 Gornja Radgona.

Naj medi kakovost!

Za vse dodatne informacije vam je z veseljem na voljo Boris Nicolas Erjavec, T: 031 346 126, E: boris.erjavec@pomurski-sejem.si, www.ocenjevanja.pomurski-sejem.si

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle.

DELOVNI ČAS TRGOVINE

PONEDELJEK-PETEK:

09.00-12.00

13.00-17.00

SOBOTA:

09.00-12.00

NOVO V PONUDBI!

VENTILIRANA ČEBELARSKA OBLEKA

Art. 6106
Cena: 59,90 €
Akcijska cena: 55,70 €

VENTILIRAN ČEBELARSKI JOPIČ

Art. 6107
Cena: 42,00 €
Akcijska cena: 39,00 €

VELIKA IZBIRA TOČIL ZA MED

POSODE ZA MED

LOGAR TRADE D.O.O.

POSLOVNA CONA A 41
SI-4208 ŠENČUR

04 25 19 410

info@logar-trade.si

www.logar-trade.si

Naročeno lahko odpošljemo s paketno pošto.

Akcijske cene veljajo od 01.06.2020 do 30.06.2020 oz. do prodaje zalog. Cene vključujejo DDV.

info.belokranjski-hram@t-2.si
Facebook – belokranjski hram

Akcija

Za člane ČZS nudimo 5-% popust pri nakupu čebelarске opreme LYSON v vrednosti nad 50 EUR.

LYSON

Točilo MINIMA fi 600 mm
Štiri satno točilo za med.
Univerzalni koš,
električni pogon.
Cena: 451,10 €

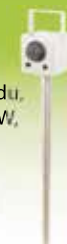
Točilo OPTIMA fi 600 mm
Štiri satno točilo za med.
Univerzalni koš,
električni pogon.
Cena: 628,00 €

Točilo CLASSIC,
fi 800 mm.
Šest kasetno točilo
za med, avtomatično.
Cena: 1.767,30 €

Spiralni grelec medu,
FI 250 mm, 2x 400W,
OPTIMA LINE
Cena: 284,81 €

* Vse cene vsebujejo DDV.
Točilo MINIMA
fi 1000 mm.
Šest kasetno,
električni pogon
Cena: 1.379,28 €

Topilnik voska
mali Lyson
+ gorilnik
Cena: 410,45 €

Satne osnove AŽ in LR
UGODNO

Satni okvirji AŽ in LR
(sestavljani ali nesestavljeni)
UGODNO

Žice za žičenje okvirjev
več vrst
UGODNO

Drugo čebelarско opremo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Belokranjski hram d.o.o.
Ulica Staneta Rozmana 26, 8340 Črnomelj
M: +386 40 748 588
Delovni čas: pon., tor., čet., pet.: 09.00–16.00
sre.: 09.00–17.00
sob.: 08.00–12.00

PE Belokranjski hram Domžale
Ulica Nikola Tesla 19, 1230 Domžale
M: +386 40 269 870
Delovni čas: pon., tor., čet., pet.: 9.00–16.00
sre.: 9.00–17.00
sob.: 8.00–12.00

PE Maribor
Trgovina Gardina
Cesta XIV. divizije 75, 2000 Maribor
Tel.: +386 2 471 51 73
Delovni čas: pon.–pet.: 8.00–18.00
sob.: 8.00–12.00